

De aanslag op Fake Krist

Haarlem, Westergracht 25 & 26 oktober 1944

Represailles en de redding van de Kathedrale Basiliek St. Bavo

Samengesteld door Boni Li-A-Sam

4 mei 2025

© 2025

Boni Li-A-Sam & Guus Hartendorf

De aanslag op Fake Krist

Op 25 oktober 1944 werd de fanatieke, met de SD ([Sicherheitsdienst](#)) collaborerende politieman Fake Krist op de Westergracht (vanuit de gymzaal van de Bavoschool) door de Haarlemse Politie-Knokploeg geliquideerd. Krist was een fervent jager op Joden, verzetsmensen en onderduikers.

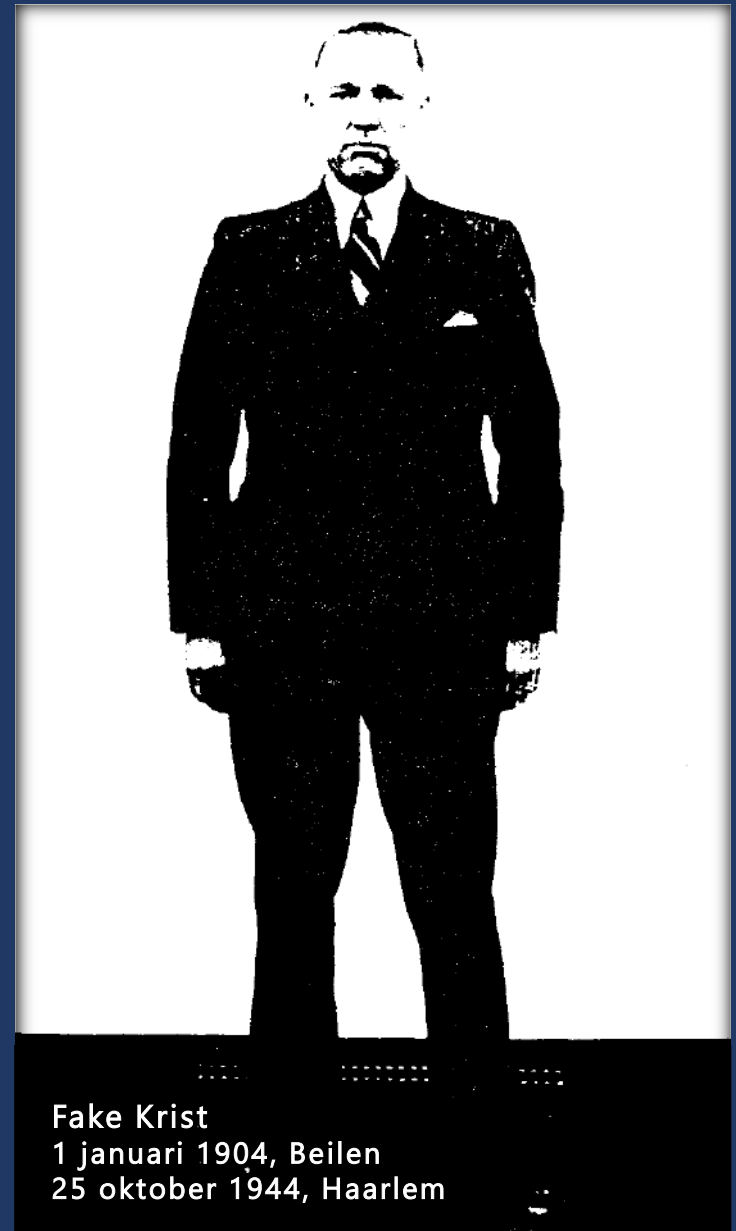
De Duitsers namen wraak door de volgende ochtend omstreeks 07:00 uur op de plaats delict tien verzetsmensen te fusilleren en direct daarna aan de overkant van de Kathedrale Basiliek St. Bavo vier dubbele woonhuizen in brand te steken.

KATHEDRAAL IN GEVAAR

De Duitsers hadden aanvankelijk plannen om de kathedraal op te blazen als represaille voor de moord op Krist, omdat Krist's hospita, Alida Rozeboom-Koster valselijk tegen een rechercheur die rapport opmaakte had verklaard dat er vanuit de ingang van de kathedraal op Krist zou zijn geschoten en plebaan (pastoor) Franciscus Filbry zou erbij hebben gestaan (zie pagina 22).

De rooms-katholieke rechercheur Henk Spee (*die deel uitmaakte van de Haarlemse Politie-Knokploeg die in 1944 werd opgericht*) heeft dit echter weten te verijdelen door een vals proces-verbaal van de aanslag op te maken, waarmee hij de Duitsers om de tuin wist te leiden.

[Daardoor is de kathedraal gespaard gebleven.](#)

Fake Krist
1 januari 1904, Beilen
25 oktober 1944, Haarlem

HET RECHTSFRONT

12 NOV. 1940

- 6 NOV. 1940

Groep A. (Justitie)
Groep B. (Politie) Kring Haarlem.
Groep C. (Vrije beroepen) Kringleider: F. Krist.
Advocaat, Notaris enz.)

HAARLEM, 5 November 1940.

Den Wel Edél Gestrenge Heer
Commissaris van Politie
te Haarlem.

Wel Edel Gestrenge Heer,

Op Zaterdag 9 November 1940 te 3.30 uur nm. zullen 5000 WA-man-
nen voor den Leider, Ir. A. A. Mussert, defileren. Aan dit defilé zal
ook worden deelgenomen door het Rechtsfront, Groep B (Politie) en
wel in politie-uniform. (Adm. embt. in zwart hemd.)

Tot deelname aan dit defilé, hetwelk te Amsterdam wordt gehouden
is ook de Kring Haarlem v/h Rechtsfront, Groep B, uitgenoodigd.

In verband hiermede verzoekt ondergeteekende UEdel Gestrenge
beleefd aan de navolgende personen: W. S. Zirkzee; R. Laduc; H. J. Smit
en F. Krist, allen agent van politie en behoorende tot uw onderheb-
bend korps, wel vergunning te willen verleen en zich op bovenvermel-
den datum in politie-uniform buiten de gemeente te mogen begeven
om aan bedoeld defilé te kunnen deelnemen.

Daar de tijd van voorbereiding zeer kort is verzoekt onderge-
teekende UEdel Gestrenge beleefd, indien mogelijk, hem uiterlijk
Donderdag voorm. a.s. te willen mededeelen of UEdele al of niet
vrijheid kan vinden vorenstaand verzoek in te willigen.

Indien op het verzoek gunstig mocht worden beschikt, verzoekt
ondergeteekende tevens beleefd om op dien datum voor hem den dienst
(morgendienst) inplaats van 2 uur om 12 uur te doen eindigen en de-
ze 2 uur voor of na bedoelden datum, op een door den Corps-chef te
bepalen tijdstip, te mogen inhalen.

Hopende op een gunstige beslissing, verblijft hij UEdel Gestr.
dw. dr.

Kringleider.

am F. Krist. Stb.no. 9253. *Kub*
es. Westergracht 42, Haarlem.
lid van groep: 3 Kring: 4 *Dineel*
heeft gedurende zijn lidmaatschap het
gende voor de beweging gedaan: *18564*
rrichte functies, colportage, inning
gelden, huisbezoek, enz. met data) *12*

Is vanaf 9 October 1940 (datum van oprichting)
Kringleider van het Rechtsfront (B) groep poli-
tie, Kring Haarlem.

Huidige functie: Rechercheur van Politie.

195. Het lid, *J. Krist*

11-9-33 *Krist* *9253*
Enke *L. O.*
1-1-04 *Deilen* *Inf. kon*
Politiemensen
Westergracht 42 Haarlem
4 Dec. 1941 *22 DEC. 1941*
o. l. 16-1-34 tot 27-11-40
12 FEB. 1942 *Edgestraat 11-11-1940*
R IV

NSB-Lidmaatschapskaart van Fake Krist
(9 oktober 1940).

Brief van Kringleider Fake Krist aan de commissaris van Politie Haarlem
(5 november 1940).

Het model uniform dat door Fake Krist werd gedragen.

Hoofdbureau van de Haarlemse Staatspolitie aan het Nassauplein.

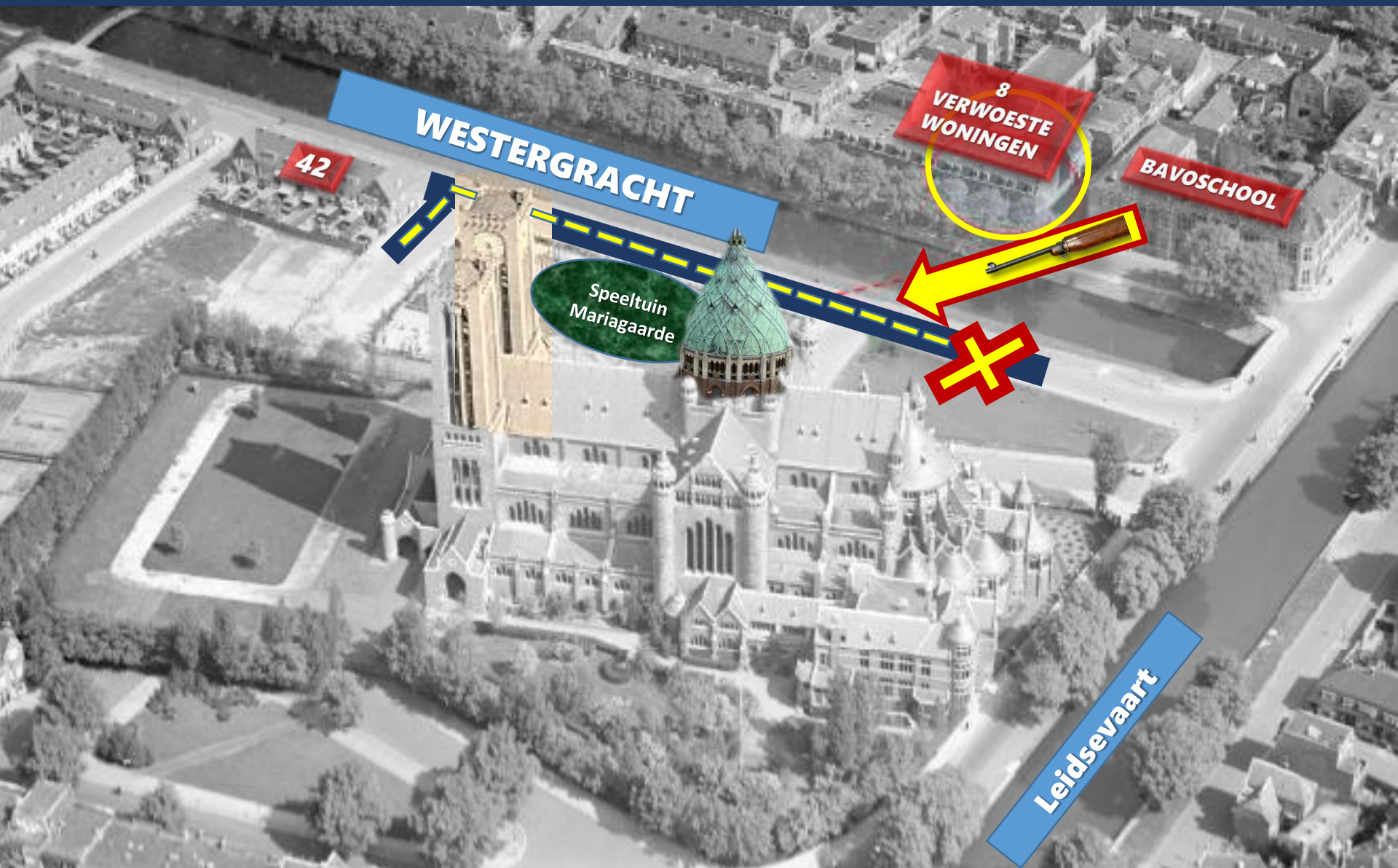
Groepsfoto van de Inlichtingendienst (ID) Haarlem begin 1944 genomen in Hoofdbureau Nassauplein. Ze noemden zichzelf de "JODENPLOEG".

Na Dolle Dinsdag (5 september 1944) werd Fake Krist door de Sicherheitsdienst (SD) bevorderd en benoemd tot hoofd van de Inlichtingendienst, omdat hij op z'n post bleef, terwijl veel andere NSB'ers waren gevlucht. Op die dag werd ook het archief van de Inlichtingendienst op last van de SD door Krist verbrand.

Kathedraal

Het woonhuis aan de Westergracht 42 (vlakbij de Kathedraal) waar Fake Krist een kamer huurde en in de kost was bij het NSB-echtpaar Willem Rozeboom en Alida Rozeboom-Koster.

De situatie gezien van bovenaf.

Fietsroute van Fake Krist naar hoofdbureau Nassauplein.

Ontzielde lichaam van Fake Krist.

Rengert de Vries
1907-1989

Politie-Knokploeg (PKP)

Jan Overzet
1909-1997

Enkele leden van de Haarlemse Politie-Knokploeg (foto genomen net na de bevrijding).

Achter vlnr: Ton van Soest, Willem Hut, Miel Prager, J.R. Meulenberg, Gijs Braafhart, Joop Eggink, Ted van der Veldt, Freerk van Wijk, Tonnis Blaauw, Johan Goedendorp, Henk van der Leest, Rinus Westerbeke.

Voor vlnr: Arie Meiland, D. de Vries, Chris Treffers, Henk Broekman, Theo Ederveen, Leen Both, Gerardus Althuisius.

(Foto Politie Haarlem)

GYMZAAL

Het raampje
waarvandaan op Fake
Krist werd geschoten.

Het raampje met het hogere kozijn
waarvandaan op Fake Krist werd
geschoten.

DE AANSLAGPLEGERS

Vlnr: Gommert Krijger (alias 'Zwarte Kees') die als scherpschutter op karabijn de dodelijke schoten loste.
Chris Treffers, die tijdens de aanslag met andere leden van de Politie-Knokploeg buiten op de uitkijk stond;
Jan Overzet, die als voorman van de Haarlemse Politie-Knokploeg (PKP) en scherpschutter op pistool Fake Krist aan Gommert Krijger aanwees.

De Bavoschool aan de overkant van de Kathedrale Basiliek St. Bavo,
waarvandaan de aanslag werd gepleegd.

"Via de Leidse Zijstraat gingen we de school binnen, naar de gymnastiekzaal. Van daaruit hadden we een goed uitzicht, de ramen waren wat hoger" (Jan Overzet).

Henny Stoel

PHILIPS

8 UUR
JOURNAAL

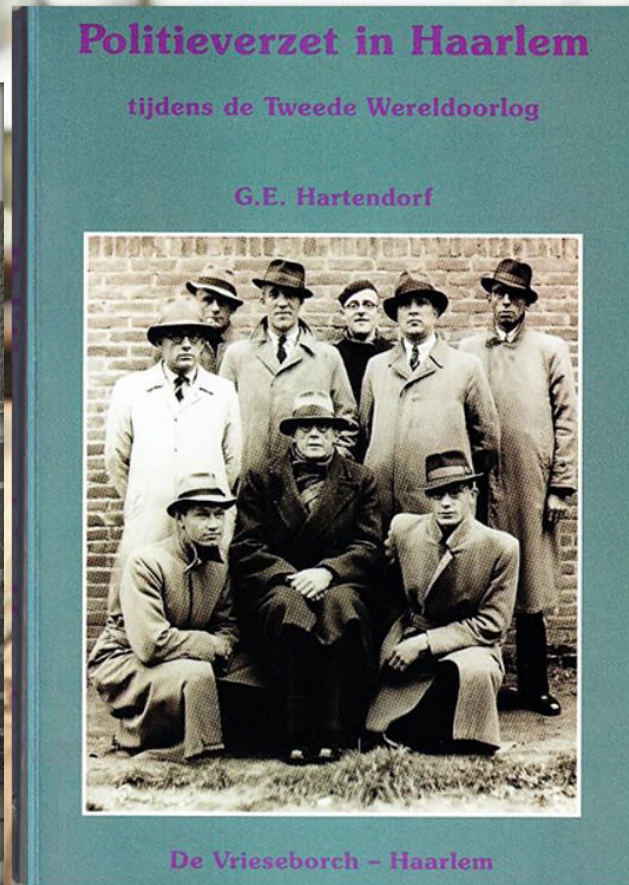
G. Hartendorf
schrijver "Politieverzet in Haarlem"

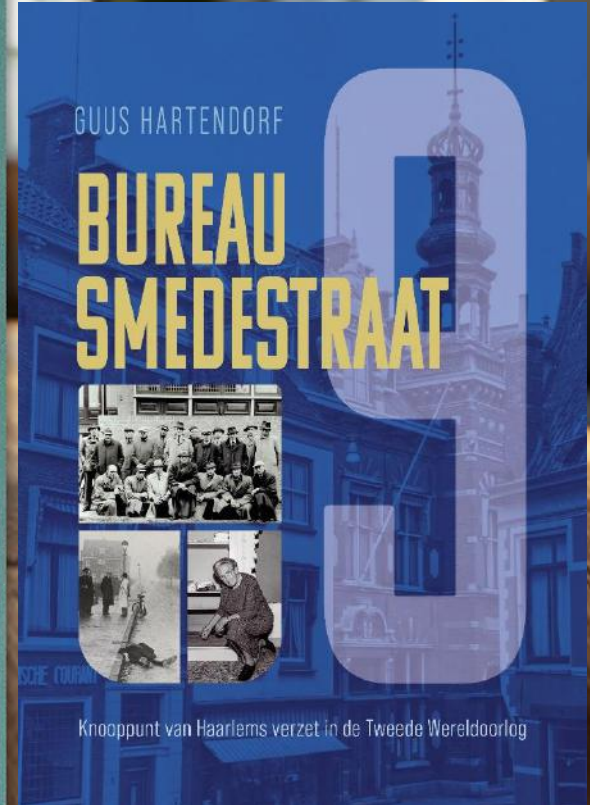
Nieuwsitem
'Politieverzet in
Haarlem'
van Guus Hartendorf.
25 oktober 1994.

Bureau Centrum, Smedestraat 9 (met torentje), van waaruit de Politie-Knokploeg opereerde.

Niet meer *(als nieuw)* verkrijgbaar!

Heruitgave met aanvullingen (2024)
TE BESTELLEN VIA DEZE LINK

Politieverzet in Haarlem tijdens de Tweede Wereldoorlog

Auteur: [Guus Hartendorf](#)

HOOFDSTUK: DE AANSLAG OP FAKE KRIST

[Te lezen via deze link](#)

Fake Krist

Deze enige overgebleven (iconische) foto van de aanslag is gemaakt nadat Krist was weggehaald van het midden van de Zuidelijke rijbaan, waar hij na de aanslag over zijn fiets blijft liggen. Dit is gedaan om het onderzoek te bemoeilijken en een vals proces-verbaal mogelijk te maken (*Albert Van der Most van Spijk*).

Aldus geschiedde (zie een fragment van het proces-verbaal van rechercheur Henk Spee op blz. 24/25).

Hiermee werd de aandacht van de Duitsers afgeleid van de Bavoschool en de kathedraal.

Getuige Reina Mettes (20): *'Ik hoorde een schot, waarschijnlijk weerkaatst door de Bavo. Ik ging vlug kijken bij de Westergracht en zag daar Krist over de stang van zijn fiets hangen'*.

Bron: *'Politieverzet in Haarlem tijdens de Tweede Wereldoorlog'* blz. 154 (*Guus Hartendorf, 1994*).

Haarlemsche Courant

Nieuwsblad voor Noord-Holland

Vrijdag 27 Oct. 1944

Uitg.: Graf. Bedrijven Damate,
Haarlem. Abonnementen: per
week 26 ct., per mnd. f 1,15,
per kwartaal f 3,42, fr. p. post
f 3,73. Losse nummers 6 cent.

K 1297

Heden viel door laffe
moordenaarshand, op weg
naar zijn dienst, onze
beste huisvriend en kame-
raad

FAKE KRIST

in d. ouderdom v. 41 jaar
Hoofdwachtmeester der
Staatspolitie te Haarlem.
De begrafenis vindt plaats
op 30 October 1944, om-
streeks 14 uur, op de
Algemeene Begraafplaats
aan de Kleverlaan te
Haarlem.

Op verzoek van den over-
ledene geen corpseer bij
zijn begrafenis.

Zijn nagedachtenis zal
door ons steeds in eere
worden gehouden.

Haarlem, 25 October 1944

Fam. Roozenboom
Westergracht 42, Haarlem

De ligpositie van Fake Krist ten opzichte van de huidige (in kleur) straatsituatie.

De fusillade op de Westergracht

26 oktober 1944

'Opdat we hen blijven gedenken met hun gezichten op ons netvlies'.

Foto: Boni Li-A-Sam © 2025 - Dodenherdenking Haarlem. Monument "Treurende Vrouw" op 4 mei 2025.

DE REPRESAILLES

Bekanntmachung

**Der Höhere ff- und Polizei-
führer Northwest gibt be-
kannt:**

Am 25 Oktober 1944 wurde in Haarlem eine feige politische Mordtat verübt. Als Vergeltungs-massnahme wurden am gleichen Tage in Haarlem eine Anzahl Terroristen und Saboteure öffentlich standrechtlich erschossen und einige Wohnhäuser ver-nichtet.

Abraissen oder beschädigen der Plakaten ist strafbaar

Bekendmaking

**De Höhere ff- und Polizei-
führer Northwest maakt bekend:**

Op 25 Oktober 1944 omstreeks 9.00 uur werd in Haarlem een laffe politieke moord gepleegd. Als vergeldingsmaatregel werd op denzelfden dag in Haarlem een aantal terroristen en saboteurs in het openbaar standrechtelijk doodgeschoten en werden eenige woonhuizen vernietigd.

Afcheuren of beschadigen van dit aanplakblyt is strafbaar

De fusilladeplaats.

Walter Albers (Kriminal-Kommissar en Haupt-sturmführer SD) die **op bevel** van Ausenstelleleiter Willi Lages (SD Amsterdam) de represailles ten uitvoer bracht. Na de oorlog werd Albers veroordeeld tot twaalf jaar cel. Over zijn detentie en verdere leven nadien is (vooralsnog) niets bekend.

Ik herinner mij, dat bedoelde opdracht in de ochtend-uren werd uitgevoerd. Indien U zegt, dat dit plaats vond op 25 October 1944, zal dat wel juist zijn. ——— In de ochtend van bedoelde dag heb ik mij, met de door mij ontboden manschappen begeven naar het Huis van Bewaring aan de Weteringsschans te Amsterdam en heb ik de te fusilleren personen aldaar afgehaald. Ik heb mij er persoonlijk van overtuigd, dat ik de personen meenam, die tevoren vanuit Den Haag waren opgegeven. Met twee auto's, waaronder één vrachtauto, hebben wij ons vervolgens naar Haarlem begeven. Alvorens tot uitvoering over te gaan, heb ik de Duitse politie te Haarlem ingelicht, omtrent datgene, wat er ging gebeuren. Teneinde mij te overtuigen, of LAGES nog ter plaatse zou komen, heb ik vanuit Haarlem de Dienststello te Amsterdam opgebeld. Ik kreeg toen LAGES aan de telefoon en deze deelde mij mede, dat hij verhinderd was naar Haarlem te komen, omdat hij die morgen een bespreking had met de Rijkscommissaris. Bij die gelegenheid zei de LAGES mij, dat ik maar voor de uitvoering moest zorgen. ——— Ik ben hierop met bedoelde gevangenen naar eerder genoemde gracht gereden, waar ik hun heb medegedeeld, dat zij ter plaatse zouden worden doodgeschoten. De gevangenen werden in twee groepen van Vijf, die aan elkande waren geboid, waarmede ik bedoel, dat van iedere groep de gevangenen aan elkaar waren geboid, uit de auto geladen en op de plaats, waar KRIST was doodgeschoten, opgesteld. Ik heb toen het vuurpeloton, bestaande uit vijf personen, opdracht tot vuren gegeven. Nadat bedoelde vijf mannen waren gedood, gaf ik opdracht, dat de tweede ploeg van vijf man uit de auto moest komen. Deze mannen werden op de zelfde plaats en op de zelfde wijze doodgeschoten. ——— De lijken zijn hierop door de begrafenisondernemer **BLESKEMOLEN** afgehaald.

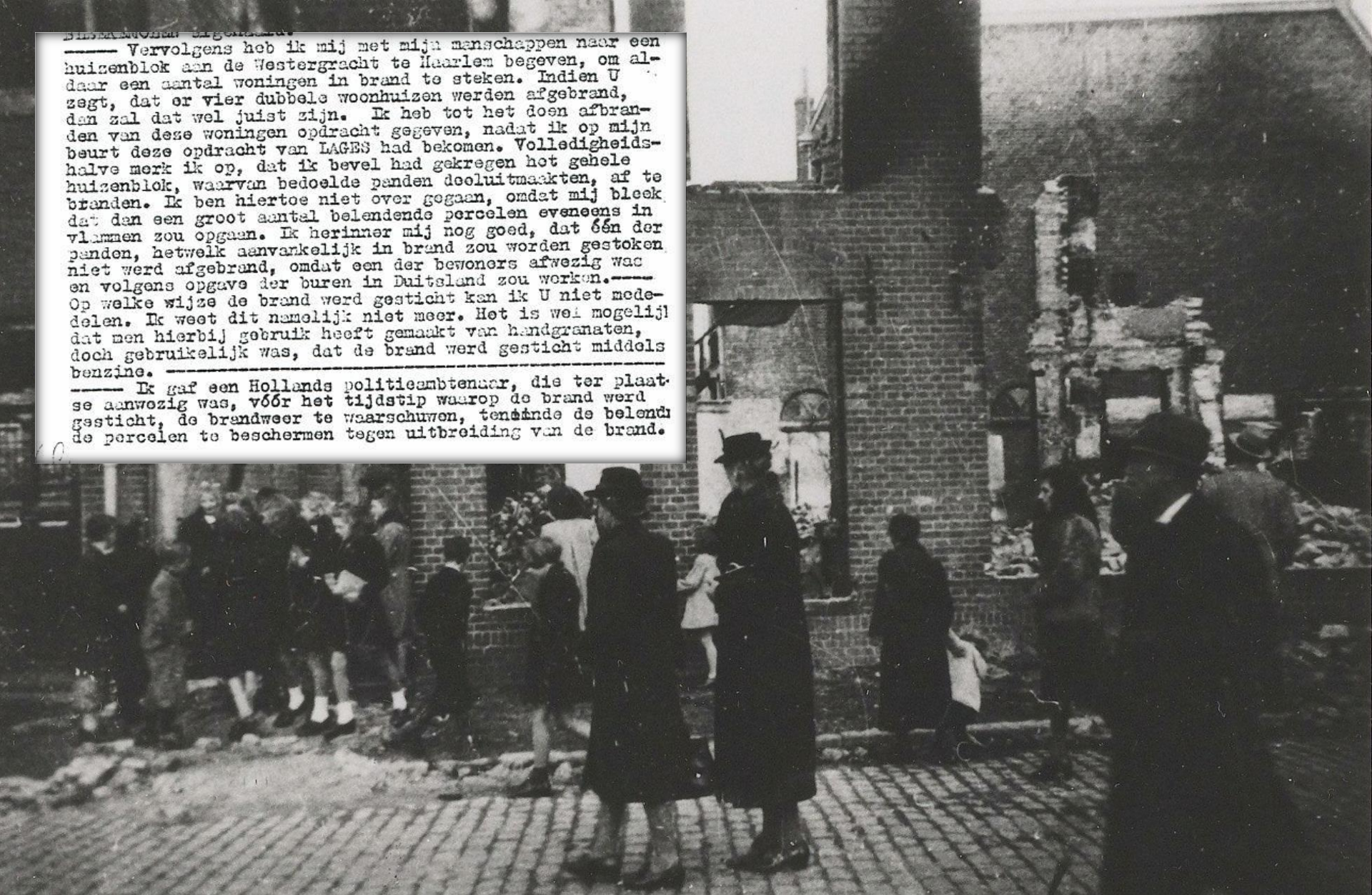
Hierboven: Fragment van de verklaring in het proces-verbaal van het verhoor van Walter Albers. Opgemaakt in het Huis van Bewaring aan de Amstelveenseweg te Amsterdam op 28 september 1946. Zie het vervolg op de volgende pagina.

De door Albers genoemde datum van 25 October moet echter **26** oktober zijn.

Walter Albers was twee dagen eerder (24 oktober 1944) ook betrokken als executiecommandant bij de [fusillade van 29 mannen aan de Apollolaan te Amsterdam](#). De aanleiding daarvoor was de moord op SD-man [Herbert Oehlschlägel](#) een dag eerder gepleegd door het Amsterdamse verzet ([Verzet en verraad in de Beethovenstraat \(1943\) | Historiek](#)).

----- Vervolgens heb ik mij met mijn manschappen naar een huizenblok aan de Westergracht te Haarlem begeven, om aldaar een aantal woningen in brand te steken. Indien U zegt, dat er vier dubbele woonhuizen werden afgebrand, dan zal dat wel juist zijn. Ik heb tot het doen afbranden van deze woningen opdracht gegeven, nadat ik op mijn beurt deze opdracht van LAGES had bekomen. Volledigheids-halve merk ik op, dat ik bevel had gekregen het gehele huizenblok, waarvan bedoelde panden deeluitmaakten, af te branden. Ik ben hiertoe niet over gegaan, omdat mij bleek dat dan een groot aantal belendende percelen eveneens in vlammen zou opgaan. Ik herinner mij nog goed, dat één der panden, hetwelk aanvankelijk in brand zou worden gestoken niet werd afgebrand, omdat een der bewoners afwezig was en volgens opgave der bureu in Duitsland zou werken.----- Op welke wijze de brand werd gesticht kan ik U niet mededelen. Ik weet dit namelijk niet meer. Het is wel mogelijk dat men hierbij gebruik heeft gemaakt van handgranaten, doch gebruikelijk was, dat de brand werd gesticht middels benzine.

----- Ik gaf een Hollands politieambtenaar, die ter plaatse aanwezig was, vóór het tijdstip waarop de brand werd gesticht, de brandweer te waarschuwen, teneinde de belendende percelen te beschermen tegen uitbreiding van de brand.

Vanaf Westergracht nr. 21 hebben de Duitsers de woningen ongemoeid gelaten, omdat de bewoonster van de eerste etage had aangegeven dat haar onderbuurman niet aanwezig was, omdat hij vrijwillig in Duitsland werkte.

Zie ook in de verklaringen van Walter Albers hierboven en van bewoonster Cornelia de Winter (2^e) op de volgende pagina.

PRO-JUSTITIA.
Sub-Commissie
Opsporing Oorlogsmisdrijven
HAARLEM.

Nr. 4.

Onderwerp:
Fusilleeren van 10 Nederlanders en het afbranden van 4 dubbele woonhuizen aan de Westergracht te Haarlem.

Verdachte:

Hauptsturmführer Walther Albers, thans gedetineerd in het huis van Bewaring aan de Amstelveenscheweg 9 Amsterdam.

A f s c h r i f t.

PROCES-VERBAAL.

In verband met het fusilleeren van 10 Nederlanders en het afbranden van 4 dubbele woonhuizen (onder- en bovenwoningen), genummerd 13 tot en met 19 aan de Westergracht te Haarlem op 26 October 1944, als represaille voor het door de verzetsbeweging neerschieten van den hoofdresearcher Krist van den Inlichtingen Dienst te Haarlem, hebben wij

HENDRIK BROEKMAN en CHRISTIAAN TREFFERS,

beiden lid van de Sub-Commissie Opsporing Oorlogsmisdrijven Haarlem, genoemd in het Besluit Opsporing Oorlogsmisdrijven (Staatsblad P.85) tevens onbezoldigd rijksveldwachter, een onderzoek ingesteld en gehoord:

1a. FRANCISCUS KRODER,

geboren te Wijk aan Zee, 30 Mei 1887,
beroep: agent van politie 1e klasse,
wonende: te Haarlem, Maerten v. Heemskerkstraat 38,

die verklaarde:

"Op zekeren dag in October 1944, ± 7.30 v.m., den datum weet ik niet meer, was ik op surveillance op de Leidschevaart te Haarlem, toen mij werd medegedeeld, dat er op de Westergracht geschoten werd.

Ik begaf mij derwaarts en zag op de Westergracht een groot aantal Duitse militairen of Duitse politie, dat weet ik niet. Ik hoorde, dat aldaar 10 personen waren gefusilleerd en zag op een daar staande auto een aantal doodkisten staan. Tegelijkertijd zag ik, dat er aan de overzijde van de gracht een aantal woonhuizen in brand stond. Door de Duitsers werd ik gecommandeerd om het publiek op een grooten afstand te houden en dat de brandweer niet mocht worden gewaarschuwd. Een signalement van den commandant van genoemde Duitsers kan ik U niet opgeven. Meer kan ik U niet verklaren."

2a.

CORNELIA JOHANNA WILHELMINA DE WINTER,
echtgenoot van G. van de Bunt,

geboren te Utrecht, 6 Augustus 1893,
zonder beroep,
wonende: Westergracht 21 rood te Haarlem,

die verklaarde:

"Op 26 October 1944 des voormiddags ± 7½ uur zag ik vanuit mijn raam, dat er een aantal mannen, vergezeld van Duitse militairen over het hekje in het plantsoen aan de overzijde van de Westergracht, alhier, stapten en naast elkaar gingen staan; direct daarop hoorde ik schieten en zag een der mannen vallen. Ik schrok geweldig en toen ik even later weer keek, zag ik de 10 mensen, waarover ik zoo juist sprak, op den grond liggen. Ik begreep, dat de Duitsers deze mensen hadden doodgeschoten uitwraak voor het doodschieten van Krist door de ondergrondse. Kort daarna werd er aan mijn woning gebeld en werd ons door een Duits militair bevolen: "Binnen 10 minuten Uw huis uit, want alles wordt in brand gestoken." Op de vraag aan mijn man waarom de benedenburen de deur niet openden, antwoordde mijn man, dat

- 2 -

die vrouw niet thuis was en dat haar man vrijwillig in Duitsland werkte. Mijn man werd even later weer geroepen en werd hem gevraagd of onze benedenbuurman in Duitsland werkte. Toen mijn man bevestigend antwoordde, werden de percelen naast ons in brand gestoken. Een signalement van de commandant van die Duitsers kan ik U niet geven."

3a.

JOHANNES CORNELIS JACOBUS VAN RIJN,

geboren te Haarlem, 1 April 1900,
beroep: Gemeente-ambtenaar,
wonende: te Haarlem, Jos Cuyperstraat 2,

die verklaarde:

"Op 26 October 1944 ± 7½ uur voormiddag, bevond ik mij in mijn slaapkamer, waarvan de voorramen uitzien op de Westergracht alhier. Op dat moment zag ik twee Duitse militaire vrachtauto's de Westergracht oprijden en stoppen bij het plantsoen naast de Kathedraal de Sint Bavo, alhier. Direct daarop zag ik dat twee militairen een mitrailleur op de weg plaatsten en daarna begonnen te schieten. Even daarna zag ik 5 mannen aan elkaar geboeid uit één der auto's springen en daarop werden zij tegen het hekje van genoemd plantsoen geplaatst, terwijl twee militairen, waarvan er één met zover ik kon zien, een automatisch geweer, aan de overkant van de weg gingen staan en waarvan er één begon te vuren, althans ik hoorde een tatelend geluid en zag de eerste vijf geboeide mannen achterover vallen; direct daarop werden de andere vijf personen op dezelfde plaats gezet en neergeschoten. Ik kon dit alles zien, doordat ik mij verdekt had opgesteld, want niemand mocht aan het raam komen.

Nadat genoemde mannen waren neergeschoten, zag ik militairen aan de overzijde van de Westergracht gaan en aan verschillende huizen tegenover de plaats van fusillering aanbellen. Nadat de bewoners naar buiten waren gekomen, hoorde ik verschillende knallen, vermoedelijk van handgranaten en zag even later de vlammen uit genoemde percelen slaan. Genoemde percelen, 4 onder- en bovenwoningen met de gehele inboedel brandden tot de grond toe af. Het signalement van de commandant van de Duitse militairen, die deze daad aldaar volvoerde, kan ik U niet opgeven, want ik heb hem niet gezien. Meer kan ik niet verklaren.

In verband met een onderzoek contra Nederlanders werden door onze relatanten, verhoord de Duitsers Albers, Rühl en Viebahn. Bij dat verhoor, waarbij door 1e. relatant aan Albers de vraag werd gesteld of hem bekend was door wien op 26 October 1944 bij de Kathedraal te Haarlem toen Nederlanders werden gefusilleerd en genoemde percelen werden platgebrand, verklaarde hij het volgende:

"In het najaar 1944, het kan wel op 25 October 1944 geweest zijn kreeg ik vanuit den Haag, vermoedelijk namens Rauter, opdracht om de volgende dag op de Westergracht te Haarlem, alwaar op die dag door de Ondergrondse beweging, de Nederlandse politiemann Krist, behorende tot de Inlichtingen Dienst, aldaar, was neergeschoten, tien geïzelaars te fusilleren en een aantal huizen tegenover die plaats af te branden.

Ik ben de volgende morgen met een aantal mij onbekende militairen naar Haarlem gegaan met ons meevoerende tien Nederlanders, waarvan de namen mij thans niet meer bekend zijn en die waren ingesloten in het Huis van Bewaring te Amsterdam. Op mijn last zijn deze mensen toen op de Westergracht nabij de Kathedraal gefusilleerd, waarna ik aan de overzijde van die gracht vier dubbele woonhuizen met inboedel

hen doen afbranden. Ik heb dit gedaan, omdat mij zulks bevolen was. Indien ik dit had geweigerd, dan zou mijn familie in Duitsland zeer zeker uitgeroeid zijn geworden. Ik kon dit niet riskeren. Ik ben lid van de N.S.D.A.P., doch ben dat pas geworden toen Hitler reeds lang aan het bewind was en het niet lid zijn mijn bevordering tegenhiield.

Ik ben genaamd Walther Albers, geboren te Eschede bij Hannover (D), 6 Augustus 1905, Hauptsturmführer bij de Sicherheitspolizei, thans gedetineerd in het Huis van Bewaring aan de Amstelveenseweg te Amsterdam."

Door ons relatanten zij nog vermeld, dat ons bij onderzoek is gebleken aan het Bureau van Bevolking te Haarlem, alwaar dit door de Duitsers was opgegeven, dat de navolgende Nederlanders op 26 October 1944 op last van verdachte Walther Albers zijn gefusilleerd:

1. Böhler, Willem, geboren te Deventer, 7 Juni 1895, gewoonnd hebbende te Amsterdam;
2. Maaswinkel, Ferdinand, geboren te Amsterdam, 26 Mei 1911, gewoonnd hebbende te Amsterdam;
3. Fambach, Gerhard, geboren te Amsterdam, 22 April 1912, gewoonnd hebbende te Amsterdam;
4. de Vries, Jacob, geboren te Amsterdam, 7 April 1917, gewoonnd hebbende te Amsterdam;
5. Brends, Cornelis, geboren te Amsterdam, 5 Maart 1912, gewoonnd hebbende te Pijnacker;
6. Wuthrick, Johannes, geboren te Coevorden, 9 December 1903, gewoonnd hebbende te Utrecht;
7. Vlot, Cornelis, geboren te Koudekerken, 29 November 1906, gewoonnd hebbende te Zeist;
8. de Boer, Wilhelmus, geboren te Hoensbroek, 5 September 1918, gewoonnd hebbende te Zuilen;
9. Tempelman, Karel, geboren te Schoonhoven, 17 Januari 1913, gewoonnd hebbende te Zuilen;
10. Loggers, Robbert, geboren te Utrecht, 30 Maart 1915, gewoonnd hebbende te Zuilen.

Waarvan op afgelegde ambtseed is ongemak, getekend en gesloten dit proces-verbaal.

Haarlem, 19 Februari 1946.

De relatanten:

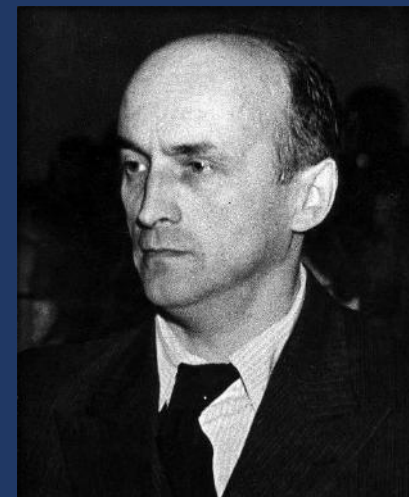
w.z. H. Broekman.

w.z. C. Treffers.

Het 'personeel' van de Sicherheitsdienst (SD) Amsterdam voor het gebouw aan de Euterpestraat 99 waar de zwarte SS vlag wappert.

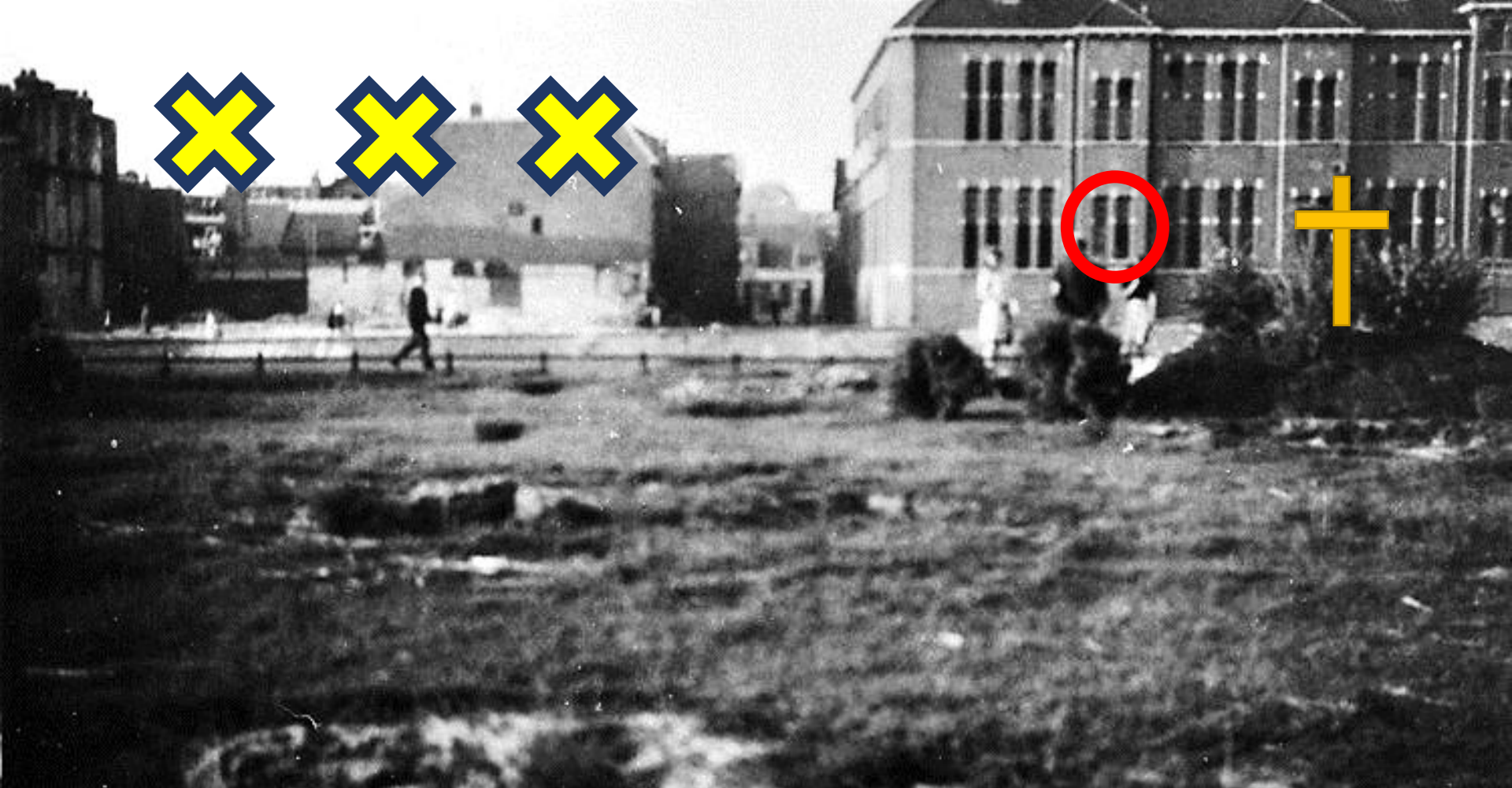
Het donkere verleden van de Gerrit van der Veenstraat 99 – Over Amsterdam

SD-chef Willi Lages die Walter Albers opdracht gaf om voor uitvoering van de represailles zorg te dragen.

De verwoeste huizen.

Het raam in de gymzaal/Leonarduszaal van de Bavoschool waarvandaan op Fake Krist is geschoten.

Tijdelijk houten herdenkingskruis. Op 26 oktober 1950 is op die plek het monument 'Treurende Vrouw' onthuld.

De open plek waar eerder 4 huizen (met 8 woningen) in brand werden gestoken en verwoest.

OPROEPING

Verzoek om inlichtingen betreffende ALIDA KOSTER, Wed. van W. H. J. Roozeboom

De Voorzitter van de 2e Kamer van het Tribunaal te Haarlem verzoekt hierbij een ieder, die inlichtingen kan verschaffen omtrent de gedragingen in bezettingstijd van ALIDA KOSTER, weduwe van W. H. J. Roozeboom, laatstelijk gewoond hebbende aan de Westergracht no. 42 te Haarlem, en bekend als „de hospita van Krist”, daarvan ten spoedigste schriftelijk opgave te willen doen, met korte vermelding van de hem of haar bekende feiten, bij de Secretaris van het Tribunaal te Haarlem aan de Dreef no. 32.

Bron: [Haarlem's Dagblad 4 oktober 1947 \(Noord-Hollands Archief\)](#).

(onderaan 4^e kolom rechts).

Arrestatie van Alida Rozeboom-Koster op 11 mei 1945. Links op de foto illegaal werker en onderwijzer Joh. De Brie. De agent rechts is Theo Ederveen, een prominent lid van de Politie-Knokploeg en goede vriend van rechercheur Henk Spee. Ederveen bevrijdde samen met Jan Overzet zes onderduikers uit de schuilplaats in de slaapkamer van Corrie ten Boom (zie ook in het 8-uur Journaal op pagina 10). Op 30 december 1947 deed het tribunaal uitspraak en werd Alida veroordeeld tot vijf jaar internering. Zij overleed op 16 november 1989 op 86-jarige leeftijd.

„Zwarte Alida” voor het Tribunaal

De schim van Krist waarde door de rechtszaal

„Nee, u was geen lid van de N.S.B. en dat is u ook niet ten laste gelegd, want dat lag niet in uw lijn. Daar was u ook te intelligent voor. Maar u ziet graag, dat andere mensen bang voor u zijn. Wellicht komt dit, omdat u in het leven teleurgesteld bent en heeft dit zich omgezet in machtswellust. U bent geen politieke figuur, maar uw daden in de bezettingstijd zijn het gevolg van dingen, die veel en veel erger zijn.”

Tot deze conclusie kwam de voorzitter van de tweede kamer van het Haarlemse Tribunaal, mr. F. van der Goot, na een zitting waarin de zaken die de weduwe mevr. A. M. R.—K., in de Leidse buurt beter bekend als „Zwarte Alida”, ten laste waren gelegd, behandeld waren.

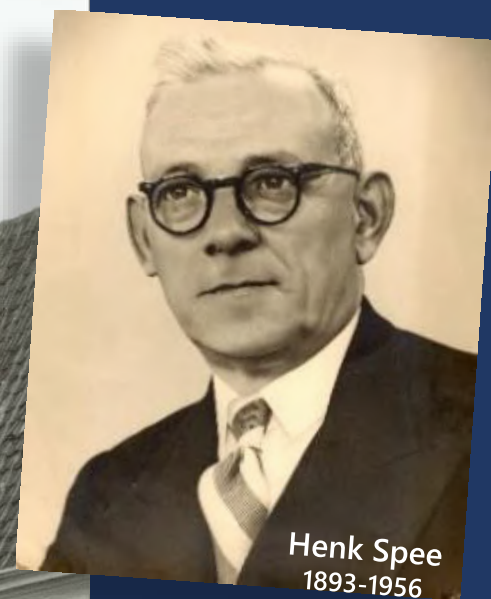
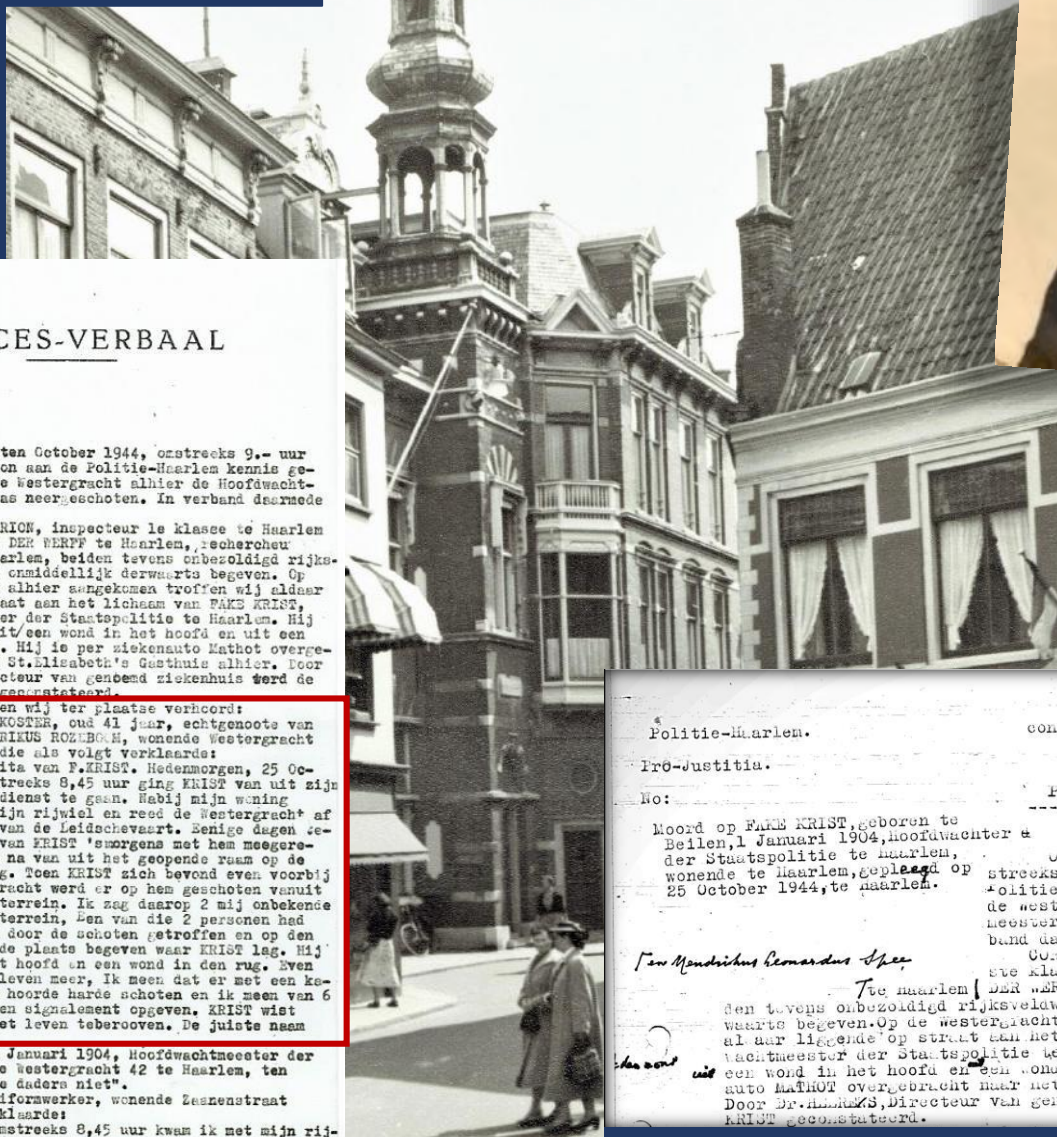
De verdachte had, dat kwam in al deze gevallen duidelijk aan het licht, er beha-

Het Tribunaal behandelde uitvoerig de bemoeienissen van „Zwarte Alida” bij de dood van Fake Krist, die op 25 October 1944 om ongeveer kwart voor acht ’s morgens door de illegaliteit uit de weg werd geruimd.

Een rechercheur van politie, die toen rapport had opgemaakt, verklaarde, dat de beschuldigde opzettelijk bij die gelegenheid een valse verklaring had afgelegd, waarin ze beweerde, dat de schoten van uit de ingang van de kathedraal werden gelost en dat de pastoor erbij had gestaan. Een Duitser had toen gedreigd „We zullen dat nest wel uitbranden.” De gewezen agent van politie, Tijs Bouma uit Bloemendaal, die met Krist min of meer vertrouwelijk was omgegaan, meende dat de kogels juist uit de tegenovergestelde richting waren gekomen.

Hierboven de passage (in rood onderstreept) waarin beschreven wordt dat Alida Rozeboom-Koster een valse verklaring had afgelegd en daarmee de Duitsers een reden gaf om de Kathedrale Basiliek St. Bavo te vernietigen als represaille op de liquidatie van Fake Krist.

VERVALST PROCES-VERBAAL OM KATHEDRAAL TE BEHOEDEN VOOR VERNIETIGING

Henk Spee
1893-1956

Rechercheur Henk Spee was belast met het onderzoek naar de liquidatie en stelde een vervalst proces-verbaal op om de aandacht van de Duitsers af te leiden van de Bavo-school en de Kathedraal.

PRO JUSTITIA

Staatspolitie Haarlem

PROCES-VERBAAL

No. R.L.II-a /1944.
22112
ONDERWERP:

Moord op FAKE KRIST, geboren te Beilen, 1 Januari 1904, hoofdwachtmeester der Staatspolitie te Haarlem, wonende te Haarlem, gepleegd op 25 October 1944 te Haarlem.

-0-0-0-

getuigen: ELIZABETH
ROZEBOOM, W.F. ROZEBOOM.

den mond, uit
b.v. g.g.k.

Op den 25sten October 1944, omstreeks 9.- uur werd per telefoon aan de Politie-Haarlem kennis gegeven, dat op de Westergracht alhier de Hoofdwachtmeester KRIST was neergeschoten. In verband daarmede hebben wij: CORNELIS VAN MARION, Inspecteur 1e klasse te Haarlem en CORNELIS VAN DER MERFF te Haarlem, Rechercheur 1e klasse te Haarlem, beiden tevens onbezoldigd rijksveldwachter ons onmiddellijk derwaarts begeven. Op de Westergracht alhier aangekomen troffen wij aldaar liggende op straat aan het lichaam van FAKE KRIST, hoofdwachtmeester der Staatspolitie te Haarlem. Hij bloedde hevig uit een wond in het hoofd en uit een wond in den rug. Hij is per ziekenauto Kathot overgebracht naar het St. Elisabeth's Gasthuis alhier. Door Dr. HEERES, Directeur van genoemd ziekenhuis werd de dood van KRIST geconstateerd.

Vervolgens hebben wij ter plaatse verhoord: I. ALIDA MARIA KOSTER, oud 41 jaar, echtgenoot van WILHELMUS FREDERIKUS ROZEBOOM, wonende Westergracht 42 te Haarlem, die als volgt verklaard: "Ik ben de hospita van P. KRIST. Hedenmorgen, 25 October 1944, omstreeks 8,45 uur ging KRIST van uit zijn woning om naar dienst te gaan. Nabij mijn woning stapte hij op zijn rijwiel en reed de Westergracht af in de richting van de Leidschevaart. Benige dagen tevoren was ik voor de veiligheid van KRIST 'smorgens met hem meegereeden doch hedenmorgen keek ik hem na van uit het geopende raam op de eerste verdieping van mijn woning. Toen KRIST zich bevond even voorbij het speelterrein aan de Westergracht werd er op hem geschoten vanuit een boschje staande op dat speelterrein. Ik zag daarop 2 mij onbekende mannen wegloopen vanaf dat speelterrein. Een van die 2 personen had een karabijn bij zich. KRIST was door de schoten getroffen en op den grond gevallen. Ik heb mij naar de plaats begeven waar KRIST lag. Hij bloedde hevig uit een wond in het hoofd en een wond in den rug. Even later gaf hij geen tekenen van leven meer. Ik meen dat er met een karabijn op KRIST is geschoten. Ik hoorde harde schoten en ik meen van 6 schoten. Ik kan van de daders geen signalement opgeven. KRIST wist dat men wilde trachten hem van het leven te berooven. De juiste naam van KRIST is:

FAKE KRIST, geboren te Beilen, 1 Januari 1904, Hoofdwachtmeester der Staatspolitie te Haarlem, wonende Westergracht 42 te Haarlem, ten huize van W.F. ROZEBOOM. Ik ken de daders niet". II. PETER KNOR, oud 52 jaar, uniformwerker, wonende Zeeuwenstraat 63 te Haarlem, die als volgt verklaard: "Hedenmorgen, 25 October 1944, omstreeks 8,45 uur kwam ik met mijn rijwiel over de kwakel (brug) over de Westergracht alhier. Op dat moment kwam

De Rechercheur van Politie,

Politie-Haarlem.

concept.

Pro-Justitia.

No:

PROCES-VERBAAL.

Moord op FAKE KRIST, geboren te Beilen, 1 Januari 1904, hoofdwachtmeester der Staatspolitie te Haarlem, wonende te Haarlem, gepleegd op 25 October 1944, te Haarlem.

Op den 25 sten October 1944, omstreeks 9 uur, werd per telefoon aan de Politie-Haarlem kennis gegeven dat op de Westergracht alhier de Hoofdwachtmeester KRIST was neergeschoten. In verband daarmede hebben wij:

Ten Mandricus Bernardus Spee

te Haarlem, Rechercheur 1ste klasse te Haarlem en Cornelis Van der Merff, Rechercheur 1ste klasse te Haarlem, beiden tevens onbezoldigd rijksveldwachter ons onmiddellijk derwaarts begeven. Op de Westergracht alhier aangekomen troffen wij aldaar liggende op straat aan het lichaam van FAKE KRIST, hoofdwachtmeester der Staatspolitie te Haarlem. Hij bloedde hevig uit een wond in het hoofd en een wond in den rug. Hij is per ziekenauto Kathot overgebracht naar het St. Elisabeth's Gasthuis alhier. Door Dr. HEERES, Directeur van genoemd ziekenhuis werd de dood van KRIST geconstateerd.

Fragment van concept proces-verbaal met handschrift van Henk Spee.

Hiernaast (rood onderstreept) één van de passages in het proces-verbaal waarmee de Duitsers om de tuin worden geleid. Alida Rozeboom heeft (zogenaamd) verklaard dat ze twee mannen bij een 'boschje' bij de speeltuin Mariagaarde heeft zien staan die op Krist hebben geschoten met een karabijn.

Op de foto hierboven staan drie rechercheurs en een geüniformeerde agent bij dat bewuste 'boschje' waarschijnlijk 'sporenonderzoek' te doen.

Vervolgens hebben wij ter plaatse verhoord:
I. ALIDA MARIA KOSTER, oud 41 jaar, echtgenoot van
WILHELMUS FREDERIKUS ROZEBOOM, wonende Westergracht
42 te Haarlem, die als volgt verklaarde:
 "Ik ben de hospita van P.KRIST. Hedenmorgen, 25 Oc-
 tober 1944, omstreeks 8,45 uur ging KRIST van uit zijn
 woning om naar dienst te gaan. Nabij mijn woning
 stapte hij op zijn rijwiel en reed de Westergracht af
 in de richting van de Leidschevaart. Eenige dagen ve-
 voren was ik voor de veiligheid van KRIST 'smorgens met hem meegere-
 den doch hedenmorgen keek ik hem na van uit het geopende raam op de
 eerste verdieping van mijn woning. Toen KRIST zich bevond even voorbij
 het speelterrein aan de Westergracht werd er op hem geschoten vanuit
 een boschje staande op dat speelterrein. Ik zag daarop 2 mij onbekende
 mannen weglopen vanaf dat speelterrein. Een van die 2 personen had
 een karabijn bij zich. KRIST was door de schoten getroffen en op den
 grond gevallen. Ik heb mij naar de plaats begeven waar KRIST lag. Hij
 bloedde hevig uit een wond in het hoofd en een wond in den rug. Even
 later gaf hij geen teekenen van leven meer. Ik meen dat er met een ka-
 rabijn op KRIST is geschoten. Ik hoorde harde schoten en ik meen van 6
 schoten. Ik kan van de daders geen signalement opgeven. KRIST wist
 dat men wilde trachten hem van het leven teberooven. De juiste naam

NIEUWE HAARLEMSCHE COURANT

VRIJDAG 25 JULI 1952

Hierna sprak pastoor G. A. Jongejan van de parochie van St. Jan in de Amsterdamstraat, waaronder de adjudant behoort. „Ik weet nu”, zo sprak de pastoor, „dat ik in u een parochiaan heb, die één uit duizenden is.

Voor het grootste deel is het naar ik meen ook aan u te danken dat onze majestueuze kathedrale basiliek St. Bavo onder de bezetting in de oorlogs-jaren niet is veroverd door de Duitsers". (Lees volledig artikel op volgende pagina).

Haarlem, 31 Juli 1945.
De Rechercheur van Politie,

H. L. Spee.

De man die de kathedraal redde

[illegible][illegible][illegible]

Click here

Vandaag, precies 50 jaar geleden op 25 oktober 1944 vond de aanslag plaats op de gehate Fake Krist.

Lees dit krantenartikel via deze link

Guus Hartendorf over onderscheiding van Henk Spee

Ere-avond voor adjudant H. L. Spee

Pauselijke onderscheiding uitgereikt temidden van autoriteiten

Gisteravond kwamen de leden van de R.K. Politiebond „St. Michaël“, afdeling Haarlem, in een buitengewone ledenvergadering bijeen.

De bondsvoorzitter van deze afdeling, de heer Th. Ederveen, had enkele dagen tevoren adjudant H. L. Spee, die tijdens het Heilig Jaar als afgevaardigde van St. Michaël, afdeling Haarlem, naar Rome is geweest, uitgenodigd zijn reeds zo dikwijls uitgestelde causerie over dit bezoek aan de H. Stad te houden.

Het voornaamste doel van deze vergadering was echter adjudant Spee op grootse wijze te huldigen voor de vele verdiensten als organisatieman en sociaal werker. De voorzitter was nu zeker van zijn aanwezigheid op deze vergadering.

Met een diepe bezieling en dikwijls met veel pathos vertelde adjudant Spee over zijn indrukken tijdens het verblijf in Rome.

Na de causerie traden de algemeen bondsvoorzitter uit Den Bosch, de heer J. Körner, en de algemeen aalmoezenier van „St. Michaël“, pastoor Goossens uit Nuland in de zaal naar voren en kort daarna ook de echtgenote van adjudant Spee en zijn gehele schaar van kinderen. De adjudant wist bepaald niet meer wat hij er van moest denken.

De voorzitter, de heer Th. Ederveen, nam het woord en sprak: „Adjudant, deze keer is uw bijzondere kwaliteit als rechercheur wel zeer slecht geweest. Gij hebt niet voor deze bijeenkomst kunnen bevroeden, welke plannen wij hadden. U zult zich wel afgevraagd hebben, waarom u juist deze avond uw causerie moest houden. Nu wij mochten deze keer niet het risico lopen, dat u wegens uw vele en drukke werkzaamheden niet aanwezig zoudt kunnen zijn. Vanavond willen wij uiting geven aan onze oprichte dank voor het bijzonder mooie werk dat u verricht heeft voor de politie-ambtenaren in het algemeen en voor de R.K. politiemannen in het bijzonder.

Wij willen u eren, niet om ledere goede daad in het bijzonder, maar voor het grote geheel, als organisatieman en sociaal werker.

Er voor een zekere hulvering door ons allen toen gij enkele jaren geleden uw voorzitterschap wilde overgeven aan een jongere generatie, want u te vervangen was een moeilijke taak.

Wij hebben gemeend voor u een geschenken te moeten verkrijgen. Het resultaat zult gij over enkele ogenblikken zien“. De voorzitter sprak tevens zijn oprichte dank uit aan mevr. Spee.

Hierna besloot de voorzitter mede dat het Z.H. de Paus had bevestigd adjudant Spee te beëdiggen met het Gouden Kruis „Pro Ecclesia et Pontifice“.

De hoofdalmoezenier, pastoor Goossens, sprak, alvorens hij dit welverdiende erekruis de adjudant op de borst speldde: „De kerk heeft altijd grote apostelen en voorvechters gekend; gij zijt er ook een op sociaal en godsdienstig gebied. Het is mij een groot voorrecht als priester dit erekruis te mogen overhandigen. Gij zijt

een groot man in de „Garda Magna“ (Grote Garde) in de kerk. Gij hebt op uw manier veel bijgedragen tot eer en glorie van God. Een jaar geleden mocht u van onze geëerbiedigde Koningin Juliana het gouden kruis, verbonden aan de orde van Oranje Nassau ontvangen. Moge nu ook dit edel metaal uw edele borst sieren“.

Hierna sprak de Hoofdalmoezenier enige hartelijke woorden tot de echtgenote van de adjudant en tot diens kinderen zels hij: „Moegt gij toch vooral de goede voetstappen van uw goede vader drukken“.

De algemeen bondsvoorzitter, de heer J. Körner, sprak in het bijzonder als vriend van de heer Spee en richtte daarna het woord tot diens superieuren, de hoofdcommissaris van politie, de heer J. Fontijne, en de directe chef van de adjudant, commissaris W. J. Gorter, en vroeg hun of zij nog dikwijls bereid wilden zijn de adjudant gelegenheid te verschaffen zich voor het bondswerk in te zetten. Tot de mannen zei de voorzitter dat zij de adjudant geen groter cadeau konden schenken dan hun plicht te doen, zoals de onderscheidene dat deed.

Pater Glanotte O.F.M., aalmoezenier van St. Michaël, afd. Haarlem, vergeleek de bijzondere trouwachtigheid van adjudant Spee met die van St. Petrus en zijn vurigheid met die van St. Paulus.

Hierna sprak pastoor G. A. Jongejan van de parochie van St. Jan in de Amsterdamstraat, waaronder de adjudant behoort. „Ik weet nu“, zo sprak de pastoor, „dat ik in u een parochiaan heb, die één uit duizenden is.“

Voor het grootste deel is het naar ik meen ook aan u te danken dat onze majestueuze kathedrale basiliek St. Bavo onder de bezetting in de oorlogsjaren niet is veroverd door de Duitsers“.

De hoofdcommissaris van politie, de heer J. Fontijne, schetste de grote kennis en begaafdheden van de adjudant en prees hem om de manier, waarop hij met het publiek weet om te gaan, zijn grote menslievendheid en organisatie-vermogen.

Vervolgens sprak de heer W. J. Gorter enige sympathieke woorden tot zijn grote vriend.

Tot slot sprak de adjudant zelf enkele woorden van oprichte dank. „Dat was het dus“, zo zei hij. „Pro Ecclesia et Pontifice, voor God, Kerk en Maatschappij, als ik het zo vrij mag vertalen. Heb ik dan wel zo iets bijzonders gedaan? Ik deed mijn plicht en ik heb er nooit moeite mee gehad of het als een offer beschouwd mij geheel te wijden aan de organisatie. Ik ben maar een gewone man en voel me zeer klein worden bij deze grote huldre en onderscheiding, welke ik beschouw als een onderscheiding voor alle politiemannen“.

De adjudant is 15 jaar secretaris geweest van de bond en 15 jaar voorzitter. Thans is hij 26 bondsvoorzitter van deze afdeling.

Examen Handenarbeid

NIEUWE HAARLEMSCHE COURANT

VRIJDAG 25 JULI 1952

Pastoor Jongejan zei hierna een parochiaan te hebben uit duizenden. Een man van verdienste voor de organisatie. Hij deelde mede, dat Adj. Spee tijdens de bezetting zeer veel heeft gedaan voor het behoud van de Kathedraal te Haarlem. Hij hoopte, dat de onderscheidene nog zeer vele jaren in zijn parochie een voorbeeld moge zijn voor anderen.

Hierna werd het woord gevoerd door de Hoofdcommissaris en de Commissaris van Politie te Haarlem, die beiden vriend Spee als een goed en voorbeeldig politiemann kenschetsten.

Bron: De R.K. politie-ambtenaar; orgaan van de Ned. R.K. Gemeente-Politiebeambten-Bond "St. Michaël", jrg 36, 1952, 02-09-1952 » 02 sep 1952 - Pag. 13 | Delpher

(blz. 159 rechts onderaan: **AFDELING HAARLEM**/vervolg op blz. 160).

Henk Spee tijdens een voordracht in 1950.

Bron: [Nieuwe Haarlemsche Courant 25 juli 1952 - Noord-Hollands Archief.](#)

De tien gefusilleerde verzetsmannen

'Opdat we hen blijven gedenken met hun gezichten op ons netvlies'.

Foto: Boni Li-A-Sam © 2025

Huis van Bewaring aan de Weteringschans te Amsterdam waar de tien verzetsmannen als Todeskandidaten ingesloten zaten.

[Huis van Bewaring Weteringschans - Google Zoeken](#)

Mr Rob Loggers

Directiesecretaris Staalfabriek

30-3-1915

UTRECHT

29 jaar

Rob Loggers was tot juni 1944 lid van de knokploeg (KP) te Enschede en vanaf september 1944 leider van de Demka-groep bij Staalfabriek De Muinck Keizer. Loggers was daar directiesecretaris. Deze groep was bewapend met opgeknapte Duitse wapens die als schroot uit België waren aangeleverd.

De Demkagroep stelde het muntmateriaal van de Rijksmunt veilig toen de Duitsers dat wilden roven en pleegden een overval op een opslagplaats van radio's aan de Biltstraat te Utrecht.

Op 27 september 1944 stelde de groep een schip met munitie veilig. Loggers werd op 12 oktober 1944 gearresteerd en werd gevangen gehouden op het Wolvenplein te Utrecht en de Weteringschans te Amsterdam. Hij was verloofd met Lucia Tol.

16/9.40 Doss. F. KRIST
 Enschede, 1 Oct. '45.

Heer Glachten Heer Commissaris,
 4 OCT. 1945

Van den heer Beckhins van Riimt kreeg ik een verslag van de 10 gefusilleerden bij de St. Baro in Haasdonk 26 Oct. '44.

Vorig jaar half November kreeg ik van de politie te Haasdonk bericht, dat mijn zoon Mr. Rob Loggers op 26 Oct. '44 was terechtgesteld.

Van den heer Van Rijk, directeur van het Crematorium te Westerveld hoorde ik enkele weken geleden, dat mijn jongen op 26 Oct. was geëxecuteerd.

Van de fam. De Bronghorst te Tilsen hoorde ik, dat h. van de hule saak op de hoogte was. Mag ik de nijheid nemen, h. om een verslag te vragen? Het waren in Westerveld, en bij de fam. Bronghorst en waren van plan, zijn verloop Mr. Kuis Tol (de Haag) en ik om ook h. om inlichtingen te vragen, maar de man van de auto kon geen tijd meer vinden.

Het heer Van Rijk zei om, dat er insorgens om 1 uur 26 Oct. bericht kwam op het Crematorium, dat er onmiddellijk 10 kisten moesten worden bezorgd bij de St. Baro en dat diezelfde morgen om half negen drie kisten St. O. B. en was doodge-schoten. - h. begrijpt, dat ik de preciese

datum moet hebben.

In ik hoop ook, dat h. den tijd ervoor kunt kunnen vinden, om om op de hoogte te brengen.

Bij voorbaat mijn groeten dank.
 Met de meeste hoogachting gaarne

Wm. Dr.

J. Loggers-Bezoen.

Hooge Boekelerweg 151.

Mr Rob Loggers

Jantje Loggers-
Bezoen

Brief van de moeder van de gefusilleerde Robert Loggers aan de commissaris van Politie Haarlem, waarin ze om opheldering vraagt over het lot van haar zoon en naar de exacte datum van zijn dood (1 oktober 1945).

no 16/9.40.

R a p p o r t.

In verband met bijgevoegd schrijven dd. 1 October 1945 van Mevrouw J. Loggers-Bezoen, wonende te Enschedé, Hooge Boekelerweg 151, rapporteert ondergeteekende het navolgende:

Op 24 October 1944 werd op de Westergracht, alhier, door een illegale groep, doodgeschoten een Haarlemsche politie-rechercheur, die indienst stond van de Sicherheitspolizei te Amsterdam en die reeds zeer veel Nederlanders in handen van den vijand had gespeeld. Op voormeld tijdstip kon met zekerheid worden vastgesteld, dat bedoelde S.D. knecht weer meerdere slachtoffers aan de Duitschers zou uitleveren, waarom met zijn executie niet langer mocht worden gewacht.

Als repressaille daarvoor zijn toen 10 slachtoffers, welke te Amsterdam in handen van de Duitschers waren ingesloten op 26 October 1944 per auto naar Haarlem vervoerd en aan de Westergracht nabij de Kathedrale kerk "St Bavo" gefusileerd. Mishandelingen zijn daarbij op de slachtoffers niet gepleegd.

Nadat zij met een machinepistool alle gelijk waren neergeschoten en zij ook inderdaad waren overleden, zijn zij per auto terstond vervoerd naar het Crematorium te Westerveld, waar zij zijn gecremeerd, waarna hun asch is verstrooid.

Hoe erg het ook is, dat zij zijn gevallen, mag toch terstond worden vastgesteld, dat zij niet voor niets het leven verloren; vele anderen zijn hierdoor gespaard gebleven.

Op dienzelfden morgen staken de moffen ook nog 4 beneden- en bovenwoningen aan de Westergracht, alhier, als repressaille in brand.

Bij die slachtoffers bevond zich de door schrijfster bedoelde ROBERT LOGGERS, geboren te Utrecht, 30 Maart 1915, wonende te Zuilen, Swammerdamstraat 2.

Haarlem, 5 October 1945.

De Rechercheur van Politie,

H.L. Spee.

Rapport van rechercheur Henk Spee in antwoord op de brief van de moeder van de gefusilleerde Robert Loggers, waarin de omstandigheden van de fusillade - waarbij haar zoon het leven liet - worden beschreven (5 oktober 1945).

De door Spee in het rapport genoemde datum van 24 October 1944 (als datum van de liquidatie van Fake Krist) dient 25 October te zijn.

TIJDSTIP VAN FUSILLADE (voor aanvang van/tijdens de vroegmis in de kathedraal)

Om het tijdstip van de fusillade vast te kunnen stellen beschikken we over enkele (getuigen)verklaringen. Mensen die naar de kathedraal gingen voor de vroegmis (aanvang 07:00 u.) werden staande gehouden om de fusillade te moeten aanschouwen. Zo ook getuige Wil Weeber (13). Toen zij na afloop van de vroegmis uit de kathedraal kwam waren de huizen nog niet in brand gestoken. Enkele andere getuigen (Kroder en Van Rijn - zie pagina 17) noemen 07.30 u. als tijdstip. Agent Franciscus Kroder zag de huizen om 07:30 u. branden. Dat betekent dat met aftrek van ongeveer de 15 minuten die bewoners kregen om na de fusillade hun huizen te verlaten gesteld zou kunnen worden dat de fusillade heeft plaatsgevonden **tussen 07:00 - 07:15 uur.**

Vervolgens hoorden wy :

----- Paulus V O G E L, oud 58 jaar, wagenmaker by de Nederlandse Spoorwegen, wonende te Haarlem aan de "eidsestraat 31, die verklaarde :

" Op 26 October 1944, woonde ik met myn gezin aan de Westergracht te Haarlem. Des morgens te onstreeks 7 uur, hoorde ik rumoer op straat en hoorde schieten. Vanuit myn woning zag ik toen, dat er een aantal personen, door in Duits uniform gekleedde mannen, op straat, naby een kerk en gelegen tegenover myn woning werden doodgeschoten. Ik zag dat ongeveer 5 mannen, het juiste aantal weet ik niet precies, na het schieten achterover vielen. Zy waren niet geblinddoekt en stonden met het gezicht naar het vuurpeloton gekeerd. Hierop ging één der Duitsers lange de gevallen mannen lopen en ik zag, dat hy met zyn voet, tegen één der mannen duwde, die kennelyk nog niet dood was. Ik nam namelyk waar, dat hy die man hierop een neksschot gaf. Vlak hierop werden wederom ongeveer 5 mannen, die tot dat tijdstip in een vrachtauto hadden vertoefd, ter plaatse opgesteld en vervolgens doodgeschoten. Ik zag toen, dat bedoelde groep Duitsers in de richting van myn woning kwamen. Aangezien ik spoorwegstaker was en vrees had door hen te worden gearresteerd of doodgeschoten, vluchtte ik met myn zoon op het dak van onze woning. Hier hielden wy ons enige tyd schuil, tot dat buren my waarschuwden, dat wy naar beneden moesten komen, omdat myn woning in brand werd gestoken. Ik heb toen geprobeerd bedegood mee naar buiten te nemen doch ik werd op straat tegen gehouden, door een Duitser. Op diens laat moest ik het bedegood weer in de woning brengen, omdat dit " goed brandde ". Ik heb dan ook niet anders kunnen redden, dat wat kleding wat ik in de haast van een kapotek kon grijpen. Myn gehele inboedel is verbrand. De schade welke ik hierdoor leed, bedraagt f.4500,-. Later vernam ik, dat een en ander geschiedde, als repressaille, omdat men kort tevoren naby myn woning de N.S.B. politiemann Krist had doodgeschoten. Ik had hierna niets uit te staan. "

Vervolgens hoorden wy :

----- Johannes Cornelis Engelbertus HOGENDOORN, oud 45 jaar, musicus, wonende aan de Jan Nieuwenhuysenstraat 30 te Haarlem, die verklaarde :

" Op 26 October 1944, woonde ik met myn gezin, wegens evacuatiemoedlykheden, ten huize van myn ouders aan de Westergracht te Haarlem. Dien morgen te onstreeks 7 uur, werd ik ongeschikt door het vallen van schoten. Vanuit het pand van myn ouders zag ik toen, dat aan de overzyde van de Westergracht by de kerk, een aantal mannen werden doodgeschoten door in Duits uniform gekleedde mannen. De personen die werden doodgeschoten stonden met het gezicht gekeerd naar het vuurpeloton en waren niet geblinddoekt. Van de eerste groep zag ik nog juist de laatste man orvallen. Een der Duitsers lieg toen achter hen lange en ik zag dat hy tegen een der omgevallen mannen aanschopte, althans hy duwde met zyn been tegen hem aan en ik nam waar, dat die man toen een neksschot kreeg. Direct hierop werden er wederom 5 mannen opgesteld en door die groep Duitsers doodgeschoten. Een der schutters dezelfde die achter de gevangen liep en een hunner een neksschot gaf, had een lidteken op zyn gezicht en had een echte boventronie. Later zag ik hem aan de woning van myn ouders toen hy kwam zeggen, dat het pand werd afgebrand of de lucht inging. Wy mochten niets uit huis nemen. Ik bracht een accordeon in veiligheid, doch toen ik er een eind de straat mee op was, werd er op my geschoten. Die dit deed weet ik niet. Ik wist echter te ontkomen. Met het doodschieten van de N.S.B. politiemann Krist, had ik niets uitstaande. "

Daarna hoorden wy : Hendrikus HOGENDOORN, oud 60 jaar, gepensionneerd spoorwegman, wonende aan de Jan Nieuwenhuysenstraat 30 te Haarlem, die verklaarde :

" Op 26 October 1944 woonde ik met myn gezin aan de Westergracht te Haarlem. Ook het gezin van myn zoon Johannes woonde destyds by my. Des morgens te onstreeks 7 uur, werd myn handdocht getrokken, door rumoer op straat en ik hoorde bovendien schieten. Vanuit myn woning zag ik toen, dat tegenover myn woning, aan de overzyde van de gracht by de kerk door in Duits uniform gekleedde mannen, een aantal mannen werden doodgeschoten. Onder meer was er een Duitser by van onstreeks 45 jaar, een vent met een echte boovankop. Hy had een lidteken op zyn gezicht. Ik heb gezien, dat deze kerel op de mannen vuurde. De mannen die werden doodgeschoten stonden met het gezicht naar het vuurpeloton gekeerd en waren niet geblinddoekt. Na het doodschieten van bedoelde mannen, kwam de gehele Duitse horde in de richting van myn woning. Een hunner belde aan, dit was dezelfde kerel als waarover ik zoojuist sprak en die commandeerd, dat we direct het huis moesten verlaten, aangezien " het de lucht inging. "

De heer van Rijn zei ons, dat 's morgens om 7 uur 26 Oct. telef. bericht kwam op 't crematorium, dat er onmiddellijk 10 kisten moesten worden bezorgd bij de St. Bavo' en dat diezelfde morgen om

'De heer van Dijk zei ons, dat **'s morgens om 7 uur 26 Oct. telef. bericht kwam op 't crematorium, dat er onmiddellijk 10 kisten moesten worden bezorgd bij de St. Bavo'** (zie in brief van Jantje Loggers-Bezoen op pagina 30).

Wilhelmus de Boer

Vliegtuigtechnicus

5-9-1918

HOENSBROEK

26 jaar

Wilhelmus (Willem) de Boer was lid van de KP-Utrecht, die actief was voor de Landelijke Organisatie voor hulp aan Onderduikers (LO) en de Knokploegen. Hij werkte met enkele andere knokploeg-leden, onder wie de eveneens gefusilleerde Rob Loggers en Karel Tempelman op de staalfabriek Demka.

Op Dolle Dinsdag (5 september 1944) riepen zij collega's op om zich bij het verzet aan te sluiten. Kort daarop werd De Boer samen met Karel Tempelman op 10 oktober 1944 gearresteerd in Vleuten. Hij woonde net zoals zijn lotgenoten Rob Loggers en Karel Tempelman in Zuilen (gemeente Utrecht). Hij was Rooms-Katholiek en gehuwd met Catharina Lormans.

Karel Tempelman

Assistent bedrijfschef

17-1-1913
SCHOONHOVEN

31 jaar

Karel Tempelman (schuilnaam Nico) was lid van de KP-Utrecht, die actief was voor de Landelijke Organisatie voor hulp aan Onderduikers (LO) en de Knokploegen.

Tempelman werkte met enkele andere knokploegleden, onder wie de eveneens gefusilleerde Rob Loggers en Wilhelmus de Boer op de staalfabriek Demka. Op Dolle Dinsdag (5 september 1944) riepen zij collega's op om zich bij het verzet aan te sluiten. Kort daarop werd Tempelman samen met Wilhelmus de Boer op 10 oktober 1944 gearresteerd in Vleuten. Hij woonde net zoals zijn lotgenoten Rob Loggers en Wilhelmus de Boer in Zuilen (gemeente Utrecht).

Wilhelm Carl Böhler

Adjudant Geneeskundige troepen

7-6-1895

DEVENTER

49 jaar

Wilhelm Carl Böhler was in de oorlog actief in het verzet in Amsterdam. Na verraad is hij gevangen gezet in de Weteringschans. Hij was gehuwd met Alberta Brinkert en zij hadden drie kinderen.

ZIJN ZOON GEFUSILLEERD IN KAMP VUGHT

Wilhelm is de oudste zoon van Wilhelm Carl Böhler en Alberta Böhler-Brinkert; daarna wordt in dit gezin nog een zoon – Christiaan – en een dochter – Antonia – geboren. Tijdens de oorlog is de hele familie betrokken bij verzetsactiviteiten. Wilhelm Christiaan vertrekt naar Eindhoven zonder dat zijn ouders weten waarom of wat hij daar gaat doen. Het contact is verbroken tot het moment dat hij in Kamp Vught gevangen wordt gezet. Van daaruit schrijft hij brieven naar huis. Op 23 augustus 1944 wordt zoon Wilhelm op de fusilladeplaats nabij het kamp terechtgesteld.

Onbekend is of Wilhelm Carl Böhler op het moment dat hij naar de fusilladeplaats in Haarlem werd getransporteerd al wist dat zijn oudste zoon in Vught om het leven was gebracht.

In Amsterdam (Geuzenveld/Slotermeer) is het Böhlerpad naar hem vernoemd.

Cornelis Erends

Rijksinspecteur
Luchtbeschermingsdienst

5-3-1912
AMSTERDAM

32 jaar

IN MEMORIAM CORNELIS EREND (KAMMINGA)

Op 26 October 1944 is te Haarlem onze trouwe vriend en medewerker KEES EREND vermoord.
Dit bericht heeft ons met stonheid geslagen. Hij is ge fusilleerd als represaille voor het doden van een S.D.man in Haarlem, een daad, waaraan hij, zooals den vijand met zekerheid bekend was, geheel onschuldig was.
Wij, die het voorrecht hadden zijn vrienden te zijn en jarenlang met hem samen te werken, wij kunnen nauwelijks beseffen hoe zwaar de slag is, die ons door zijn dood treft.
Kees had zijn heele persoon ingezet in de strijd voor Koningin en Vaderland. Helas heeft hij de bevrijding niet meer mogen beleven, alhoewel hij de zich afteekende dageraad daarvan heeft kunnen aanschouwen.
Hij wist dat hij vijanden zonder geweten en zonder oer tegenover zich had, maar nooit gaf hij op, nooit werd hij ontrouw aan het groote doel, waarvoor hij uitsluitend leefde en werkte. Bij zijn verhooren heeft de S.D. niets van belang uit Kees weten te krijgen.
De vijand kan er op rekenen, dat het voorbeeld van Kees ons steeds voor oogen zal staan en ons een aansporing zal zijn onvoorwaardelijk te volharden, dóór te strijden voor het ideaal, waarvoor Kees den dood inging: EEN VRIJ NEDERLAND.
Moge God ons hiervoor de krachten geven, tot de overwinning op deze duivelsche vijand is behaald.
Dat is de plicht, die zijn heldendood oplegt.

Op 5 augustus 1944 is Cornelis Erends (schuilnaam Kamminga) gearresteerd in Amsterdam. Erends was actief in de Werkorganisatie LO (Landelijke Organisatie voor hulp aan Onderduikers).

Ferdinand Maaswinkel

Taxichauffeur

26-5-1911
AMSTERDAM

33 jaar

In het archief van de Arbeidsinzet staat dat Ferdinand Albertus Christiaan Maaswinkel zich vanaf 27 juli 1942 tot 7 november 1944 in Duitsland (Dortmund) bevond. Mogelijk was dit vanwege de Arbeitseinsatz en was Maaswinkel gedwongen in Duitsland tewerkgesteld. Op 21 oktober 1944 is Ferdinand Maaswinkel gearresteerd in Amsterdam.

Jacob de Vries

Schoenmaker

7-4-1917
AMSTERDAM

27 jaar

"Mijn oom was een Amsterdammer en een beetje een flierefluiter. Het was een gezellige man, een levensgenieter, die leek op zijn broer Cor. Beiden waren ze types die bij een voetbalwedstrijd van hun club Meteor in Amsterdam, na de rust niet terugkeerden op het veld omdat ze dan gezellig in de kantine waren blijven plakken. Hij speelde ook tuba bij harmonieorkest Tuindorp. Ergens op de website zie je hem nog als jongetje zitten op een foto. Met zijn tuba. Daarnaast had hij nadat de oorlog uitbrak ook echt schurft aan de Duitsers."

Wiebe de Vries (neef) 28 oktober 2024

Mr Cornelis Vlot

Jurist

29-11-1906
KOUDEKERKE

37 jaar

Cornelis Vlot was voorzitter van het Nederlands Jongeren Verbond. Ook was hij gewestelijk commissaris van de Nederlandse Unie in de provincie Utrecht. Hij raakte betrokken bij de Illegaliteit, nadat de Nederlandse Unie in december 1941 op last van de bezetter werd ontbonden. Om de contacten tussen de leden van de verboden Unie in stand te houden, begon Vlot in mei 1942 samen met Johannes Wuthrich voor die leden een landelijk informatieblad, *'Bulletin'* genaamd. Dit ging in februari 1943 op in *'Je Maintiendrai'*, een ander illegaal blad. In augustus 1944 ontdekte de Sicherheitspolizei in Utrecht het hoofdkwartier van *'Je Maintiendrai'*, hetgeen ertoe leidde dat Vlot en Wuthrich op 15 augustus 1944 in hun illegale kantoor aan de Neude werden gearresteerd. Bij Koninklijk Besluit No. 17 van 7 mei 1946 werd Vlot postuum het Verzetskruis 1940-1945 toegekend en is hij tevens onderscheiden met het Verzetshedenkingskruis.

Op 3 februari 1964 is Cornelis Vlot geëerd met een straatnaam in Zeist:
Cornelis Vlotlaan

Gerard Fambach

Rijwielhersteller

22-4-1912

SLOTEN

32 jaar

"Gerard zat in het verzet. Hij was betrokken bij het opzetten van 'De Waarheid', die in 1940 werd opgezet als verzetskrant. Hij heeft tenminste zeventien Joodse mensen geholpen met onderduiken en daarnaast vier Duitsers, die wilden deserteren, geholpen met ontsnappen. En toen kwam nummer vijf die Gerard verraadde. Gerard werd gevangen gezet op de Weteringsschans in Amsterdam. Zijn naam werd direct op de dodenlijst gezet. Hij zat er slechts een paar dagen".

"Gerard was rijwielhersteller maar hij kon ook zingen. Hij trad wel eens op. Mogelijk was hij hierdoor aangesloten bij een kunstenaarsgroep. Zo'n groep werkte als dekmantel voor het verzet. Er gaat ook nog een verhaal over een radio die hij uitgevonden zou hebben en die niet te onderscheppen was. Maar daar weet ik het fijne (nog) niet van".

Marjo Fambach (nicht) 28-11-2024

Johannes Wuthrich

Assuradeur

9-12-1903
COEVORDEN

40 jaar

In 1924 vertrok Wuthrich naar Nederlands Indië en werkte bij verschillende cultures. Hij was later directeur van Wuthrichs Handelsbedrijf N.V. te Utrecht. Vanaf mei 1942 was Wuthrich samen met Cornelis Vlot redacteur van een landelijk informatieblad, '*Bulletin*' genaamd. Dit ging in februari 1943 op in '*Je Maintiendrai*', een ander illegaal blad. In augustus 1944 ontdekte de Sicherheitspolizei in Utrecht aan de Neude het hoofdkwartier van '*Je Maintiendrai*', hetgeen ertoe leidde dat Vlot en Wuthrich werden gearresteerd. Bij Koninklijk Besluit No. 17 van 7 mei 1946 werd Wuthrich postuum het Verzetskruis 1940-1945 toegekend. In Utrecht is een straat naar Wuthrich genoemd, de Jo Wuthrichlaan.

DOCUMENTAIRE van Boni Li-A-Sam

[Link: 'EERBETOON TER NAGEDACHTENIS AAN TIEN
VERZETSMANNEN'](#)

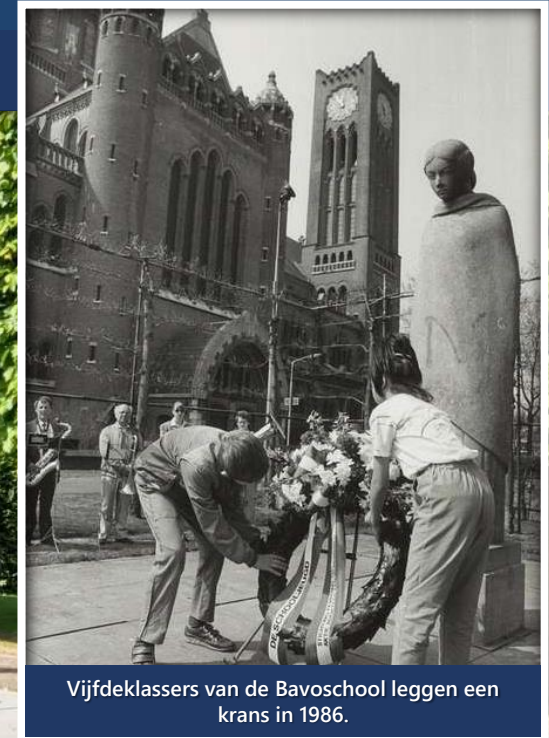
Nu te zien op

YouTube

TREURENDE VROUW

Het monument 'Treurende Vrouw' in Haarlem is een in Namense natuursteen uitgevoerd beeld van een staande vrouwenfiguur, ontworpen door Prof. Ludwig Oswald Wenckebach (1885-1962). Het beeld is geplaatst op een voetstuk van natuursteen. Rondom het voetstuk liggen tien stenen met de namen van de gefusilleerde verzetsmannen. Het beeld is 2 meter 30 hoog, 60 centimeter breed en 38 centimeter diep. Het voetstuk is 33 centimeter hoog, 58 centimeter breed en 47 centimeter diep. De onthulling vond plaats op 26 oktober 1950.

Vijfdeklassers van de Bavoschool leggen een krans in 1986.

Monument in schaduw van Kathedrale Basiliek

Zes jaar geleden werden vier verzetslieden ter plaatse gefusilleerd

Plechtige onthulling en herdenking op 26 October

De Haarlemmer zal zich nog zeer goed kunnen herinneren, dat op 25 October 1944 de beruchte Krist, handlangers van de Duitse Gestapo op de Westergracht door de illegaliëten werd neergeschoten. Hoewel de opruiming van deze duivelse figuur voor velen een verlichting was waren de tegenaanstrengingen van de Gestapo zo ernstig dat Donderdag 26 October 1944 een zwarte dag werd voor allen, die de vrijheid en lief hadden. Ter plaatse van de moord op Krist werden enige huizen tot aan de grond toe afgebrand en het gerucht verspreidde zich door de stad dat de kathedraal beschadigd zou worden en dat de plebsaan mgr. Filibry in hechtenis genomen werd. Gelukkig werden deze laatste geruchten niet bewaarheid. Maar een andere tegenmaatregel heeft velen die er getuigen van waren met afgrijzen vervuld. Uit Amsterdam arriveerde des morgens een overvalwagen waarin tien mannen zaten. Op het terrein tussen de kathedraal en de Westergracht hield de wagen stil en kort daarna waren tien mannen voor de vrijheid van ons land gevallen.

Slachtoffers van deze fusillade waren: W. Böhrer uit Deventer geboren in 1893, F. Maaswinkel uit Amsterdam geboren in 1911, G. Fambach uit Amsterdam geboren in 1912, J. de Vries uit Amsterdam geboren in 1917, G. Erenda uit Amsterdam geboren in 1912, J. Wuthrich uit Coevorden geboren in 1903, Mr. C. Vlot uit Koudekerke geboren in 1900, W. de Boer uit Hoesbroek geboren in 1918, K. Tempelman uit Schoonhoven geboren in 1913, R. Loggers uit Utrecht geboren in 1919.

Onmiddellijk na de bevestiging heeft men ook op deze gewide plek, waar het bloed vloeide van de bezette zonen van ons vaderland een voorlopig herdenkingsmonument geplaatst. Een groot eenvoudig houten kruis waaromheen telken jare op de dag der Dodenherdenking maas' bloemen werden neergelaid. Het houten kruis zal nu echter vervangen worden door een blijvend monument, dat prof. Otto Wenckebach uit Noord-Holland, ontworpen heeft. Het is een vrouwenfiguur, gehuld in een wijde mantel in mediterende houding.

Dit fraaie monument zal onthuld worden Donderdag 26 October, de dag waarop het zes jaar geleden zal zijn dat de schoten uit de Duitse geweren knalden.

Een comité bestaande uit plebsaan H. Agterof, mgr. Filibry, had oorspronkelijk zitting en na diens dood nam zijn opvolger de taak over, de heer F. Beukens en de chirurg W. C. van der Laan, heeft zich veel moeite gegeven om de gelden voor het monument bijeen te krijgen en hoewel het daarin nog niet volledig geslaagd is meende het niet langer te mogen wachten. De gemeente heeft het fundamente geplaatst en zorgt voor een stemmige plantsoenomlijsting.

Op 26 Oct. zal in de kathedrale basiliek des morgens om negen uur een plechtige Requiem-Mis worden opgedragen. Het kathedrale zangkoor o.l.v. dr. Kat zal de Mis van Felice Anerio zingen.

Om half elf komen auto's en genodigden op het terrein waar het monument is opgesteld bijeen en daar zal het kathedrale zangkoor zich met enige liederen doen horen. Plebsaan Agterof zal een korte herdenkingsrede uitspreken, waarna de burgemeester met een toespraak het monument zal onthullen. Nadat er kransen gelegd zijn wordt twee minuten stilte in acht genomen. Enkele vertegenwoordigers uit het voormalige verzet zullen daarna enkele woorden zeggen en tenslotte wordt de plechtigheid met het Wilhelmus gesloten.

De nabestaanden van de slachtoffers zijn voor deze onthulling uitgenodigd, maar het is het comité niet mogelijk gebleken in contact te komen met de families Fambach, De Vries en Erenda.

Het fraaie monument voor de slachtoffers der fusillade op de Westergracht, dat 26 October onthuld zal worden.

NIEUWE HAARLEMSCHE COURANT

VRIDAG 20 OKTOBER 1950

[BRON: Nieuwe Haarlemsche Courant | 20 oktober 1950 | pagina 2 - Krantenviewer Noord-Hollands Archief](#)

[BRON: Nieuwe Haarlemsche Courant | 26 oktober 1950 | pagina 2 - Krantenviewer Noord-Hollands Archief](#)

Plechtige onthulling monument bij Kathedrale Basiliek

Grauwe herinneringen op stralende herfstdag

Daar is misschien zelden zo'n contrast gevonden als tussen die 26ste October van 1944 en de dag van vandaag, precies zes jaar later. Een sombere dag trok zich toen bij het begin van de winterwinter samen boven Haarlem en zijn burgers. De gestadig op de herbarie de Krist, een dag tevoren, had de Duitsers doen besluiten tot onbarmhartige represaille en zo gingen er enkele huizen aan de Westergracht in vlammen op. Maar daarmede was de woede van de bezetter nog niet bekoeld. Tegenover het leven van een af te volgende slaaf moesten tien levens gesteld worden van mensen, die van de prins geen kwaad wisten, maar wier enig kwaad bestond in hun vrije burgerchap in een naar de geest vrij land. Zo moesten op die fatale dag, zes jaar terug, tien mensen zich opstellen voor het murelsten. De stad histerde zuigend toe en wachte gelaten, maar niet berustend, de dag af waarop aan deze tien vrije Nederlanders de eer gegeven kon worden, waarop zij recht hadden.

De bevestiging bracht die dag, maar vandaag schadden de burgers van Haarlem zich rond hun burgemeester om in een blijvend monument de nagedachtenis van deze mensen te eren.

Belangstelling van Kon. Huis

In de herfstkou van deze dag bracht de zon een speciale fleur en diezelfde warmte drong door uit de woorden, die rond deze onthulling werden gesproken. In de Kathedrale Basiliek, in wier schouw het sobere maar indrukwekkende monument verrees is, werd deze herdenkingsdag ingezet met een plechtige Requiemmis, opgedragen door plebsaan H. W. Agterof, geassisteerd door de kapelaans H. Koopman en J. Wennink. Het kathedrale koor onder leiding van dr. A. Kat zong de prachtige mis van Felice Anerio.

Omstreeks half elf verzamelde zich een groot aantal mensen uit de burgerij van Haarlem rond het nieuwe monument om getuige te zijn van de onthulling.

Vele autoriteiten waren aanwezig bij deze indrukwekkende plechtigheid, de vertegenwoordiger van H. M. de Koningin en Z. K. H. Prins Bernhard, jhr. Bischoff van Heemskerk, de commissaris der Koningin in de provincie Noord-Holland, dr. J. E. baron De Vos van Steenwijk, de burgemeester van Haarlem, mr. P. O. F. M. Cremers, en de andere leden van het gemeentebestuur, verschillende raden, vertegenwoordigers van het voormalig verzet, leden van het comité Westergracht en de Stichting 1940-1945 en nabestaanden van de gefusilleerden.

Het kathedrale koor leidde deze plechtigheid in door het zingen van „O bone Jezu“ en daarna was het plebsaan Agterof, die als voorzitter van het comité een herdenkingsrede uitsprak. Hij wees daarbij op de betekenis, die dit rouwende beeld heeft, door de as der gefusilleerden te vertoelen, te zende hij trachten de bezetters de herinnering uit te wassen, maar dit monument zal tot het einde der tijden de gedachtenis aan de gefusilleerden levend houden. Plebsaan Agterof verzocht daarna burgemeester Cremers het beeld te onthullen. Met een simpele handbeweging verwijderde de burgemeester het doek, waaronder het monument schijn ging, en daarna gaf hij in een korte toespraak de verzekering, dat de gemeente aan het monument alle zorg zal besteden om het voor het nageslacht te bewaren. Een korte plechtigheid volgde daarop, toen verschillende kransen aan de voet van het beeld werden gelegd, terwijl kinderen daaraan bloemenbouquetten toevoegden.

Een minuut stilte werd in acht genomen en daarna zong het koor „Wilt bedenken nu treden“.

De heer H. Kox, voorzitter van het herdenkingscomité Haarlem, en ds. J.

Bronsgest, wekten tenslotte de aanwezigen op de gevallen nooit te vergeten. De familieleden zullen hun gedachtenis bewaren, aldus ds. Bronsgest, maar die plicht rust ook op hen, die geen vrienden of verwanten verloren. Met het zingen van het eerste en tweede couplet van het Wilhelmus werd deze plechtigheid besloten, en velen trokken daarna langs het monument om de gevallen persoonlijk te herdenken.....

NIEUWE HAARLEMSCHE COURANT

DONDERDAG 26 OKTOBER 1950

Foto: Boni Li-A-Sam © 2025

DODENHERDENKING

Haarlem, Westergracht, 4 mei 2025

Foto: Boni Li-A-Sam © 2025 - Dodenherdenking Haarlem. Monument "Treurende Vrouw" op 4 mei 2025.

Waarheidsvinding versus geschiedvervalsing

Decennia lang zijn er fantasievolle en (bewust) onware verhalen in omloop gebracht in samenhang met de aanslag op Fake Krist. Een van die verhalen is het relaas van verzetsvrouw Truus Menger-Oversteegen waarin ze heeft beweerd dat ze samen met Hannie Schaft (op 25 oktober 1944) aanwezig zou zijn geweest op de Westergracht om Fake Krist te liquideren.

In talrijke publicaties in diverse media wordt dit verzonnen verhaal tot op de dag van vandaag hardnekkig in stand gehouden. Ook is gebleken dat er binnen de plaatselijke media de bereidheid ontbreekt om vanuit historische waarheidsvinding met dit door Truus Menger verzonnen verhaal om te gaan.

Het lijkt er op dat het kennelijk de bedoeling van de 'verspreiders' van dit verhaal is om middels geschiedvervalsing zorgvuldig een mythe rond deze verzetsvrouwen te kweken en in stand te houden. Ook al heeft onderzoek uitgewezen dat de beweringen van Truus Menger rond haar vermeende 'aanwezigheid' bij de liquidatie van Fake Krist volledig haaks staan op de daadwerkelijke gebeurtenissen van die bewuste ochtend in 1944. Dat geldt ook voor haar verhaal dat ze de volgende dag aanwezig zou zijn geweest bij de fusillade en dat ze samen met Hannie Schaft de begrafenis van Fake Krist zou hebben bijgewoond.

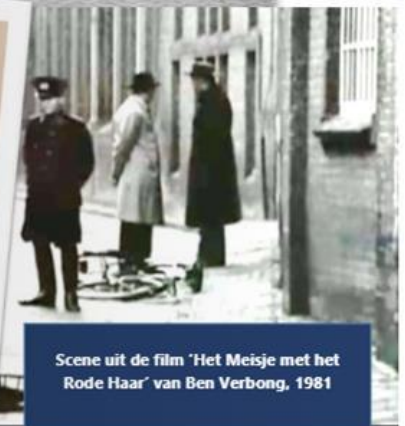
Het zijn vaak de details binnen een verhaal die haarfijn uitwijzen of iemand betrokken is geweest bij een bepaalde gebeurtenis. Het verhaal van Truus Menger is daarom verre van geloofwaardig gebleken. Lees het onderzoeksrapport (ook te downloaden en te printen) via de visuele link hiernaast.

ONDERZOEKSRAPPORT

WAARHEIDSVINDING VERSUS GESCHIEDVERVALSING

De vermeende aanwezigheid van Truus Menger-Oversteegen
en Hannie Schaft bij de liquidatie van Fake Krist

Haarlem, Westergracht, 25 oktober 1944

Scene uit de film 'Het Meisje met het Rode Haar' van Ben Verbong, 1981

Samengesteld door Boni Li-A-Sam

Versie 2.3 d.d. 17 juni 2025

